

Ελευθέριος Βενιζέλος και Τούρκικος Εθνικισμός

Εκλογές 1^{ης} Νοεμβρίου 1920

Συνέπειές τους σήμερα

Ένα επίκαιρο Δοκίμιο για μία ιστορική κρίση διαρκείας και για την
οποίαν θα πρέπει να γίνουν γνωστές όλες οι επιμέρους πτυχές της. Σε
συνδυασμό με σημερινούς προσανατολισμούς της Τουρκίας και
απώτερες επιδιώξεις της σε μια περίοδο γεωπολιτικών
ανακατατάξεων όπως η σημερινή. Το όλο θέμα φωτίζει ο πρόεδρος
του Ιδρύματος Ιστορίας του Ελευθερίου Βενιζέλου, εγκριτος νομικός
Γεώργιος Κ. Στεφανάκης.

*Πάλεψε και πόνεσε
για να τρανέψει
την Ελλάδα*

Γεώργιος Κ. Στεφανάκης

1. Η Κύπρος στο 38% του εδάφους της τελεί υπό τουρκική κατοχή από το 1974. Έχει καταδικασθεί η Τουρκία, κατ' επανάληψη να φύγει. Δεν φεύγει. *Ουδείς την αποβάλει*. Πρόδηλος ο κίνδυνος, που απειλεί την Ελλάδα.

Η κατάληψη της Κύπρου αποτελεί την *πρώτη εισβολή Ασιατών στην Ευρώπη*, μετά τον Β' Παγκ. Πόλεμο.

Ασιατών που ήλθαν για να μείνουν. Εξηγείται υπό (15). Οι υπ' αριθμ. 353 και 355/1974 αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ παραμένουν ανεκτέλεστες (!!!).

2. Ελευθέριος Βενιζέλος: Λέγεται ότι υπήρξε μέγας πολιτικός. Ο ορισμός είναι *ελλιπής*. Βεβαίως, υπήρξε μέγας πολιτικός, αλλά ήταν, ταυτόχρονα, ένας πολύ δυναμικός δικηγόρος, ένας ικανός διαπραγματευτής, ένας μελετητής των αρχαίων κειμένων, ένας ικανός μεταφραστής του Θουκυδίδη. Ήταν, επίσης, ένας πάρα πολύ μεθοδικός κομματάρχης. Έχω επιστολή του Ελευθερίου Βενιζέλου του 1904. Απευθύνεται στον ομώνυμο παππού μου. Ήταν, τότε, στην Κύπρο και ερχόταν στην Κρήτη. Του γράφει πότε ακριβώς να πορευθεί στο Ρέθυμνο ώστε αποτελεσματικότερα να συγκεντρώσει τους εκεί πολιτικούς φίλους.¹

Ήταν ο Ελευθέριος Βενιζέλος, και φιλότεχνος. Κατά συνολική εκτίμηση υπήρξε άθροισμα χαρισμάτων σε αρμονική, μεταξύ τους, σύζευξη.² Είναι χαρακτηριστικό ότι είχε προσεγγίσει τους καλλιτέχνες της *“Ομάδα Τέχνη”* του 1917, δηλαδή τους: *Οθωναίο, Παρθένη Κογεβίνα, Βυζάντιο* και άλλους πολλούς. Τους οργάνωσε στο Παρίσι αμέσως μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Δημιούργησε κλίμα. Το χρησιμοποίησε (αυτό το κλίμα) για να προωθήσει τα συμφέροντα της Ελλάδας στη συνδιάσκεψη της ειρήνης στο Παρίσι.

Εκδόθηκε, πρόσφατα, βιβλίο στην Γαλλία από τον Ch. Personnaz. Ο τίτλος είναι εύγλωττος: *“Βενιζέλος ο θεμελιωτής της σύγχρονης Ελλάδας”*. Ιστορεί, εκεί, πως ο Κλεμανσό έλεγε ότι «μπροστά σ' αυτόν, (τον Βενιζέλο), ο Οδυσσεύς ήταν ένα μικρό παιδάκι», *“petit garcon”*.³

• Δύο στοιχεία συνθέτουν την ιδιοσυστασία του: i) *Η ικανότητα να συλλαμβάνει τα θέματα σφαιρικά, να εισχωρεί δηλαδή στο βάθος των πραγμάτων.* ii) *Η ανελέητη επιμονή του.*⁴

1 Η επιστολή δημοσιεύεται εν παραρτήματι.

2 “Ομάδα Τέχνη” – 100 χρόνια – Έκδοση Εθνικής Πινακοθήκης 2017 Σημείωμα Γ.Κ. Στεφανάκη σ. 22.”

3 Venizelos: Le fondateur de la Grece modern (εκδότης: Bernand Giovangeli Παρίσι 2008).

4 Ασφαλώς ισχύει και για τον Βενιζέλο, όπως και κάθε θνητό, το του Ξενοφώντος σοφόν. Ότι, δηλαδή, ...«... *αδύνατον πολλά τεχνόμενον άνθρωπον πάντα καλώς ποιείν ...*»... Δεν υπήρξε ασφαλώς εύστοχη η απόφαση για το κίνημα του 35. Γ.Κ. Στεφανάκης *“Αποστασίας Ανατομή Β”* έκδ. ΣΙΔΕΡΗΣ 2017 σελ. 22 επ. Επίσης Γ.Κ. Στεφανάκης. Ανακοινώσεις Ιδρύματος 2009 *“Δοκίμιο Περί Τύχης”* (Βενιζέλος) ο αγαπημένος της σελ. 34 υπό iv.

3. Η Ελλάδα απελευθερώθηκε το 1830. Τότε αρχίζει η μεγάλη κάμψη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. *Ενενήντα χρόνια μετά θα πάψει να υπάρχει (!)*. Είκοσι τρία χρόνια μετά την ελληνική απελευθέρωση έχουμε τον *Κριμαϊκό Πόλεμο*. Η Ρωσία προσπαθεί να λύσει το *Ανατολικό Ζήτημα* υπέρ αυτής, δηλαδή υπέρ των ορθοδόξων Σλάβων. Οι Άγγλοι και οι Γάλλοι δεν είναι μεταξύ τους σύμφωνοι. Άρα δεν είναι και έτοιμοι, για την λύση του Ζητήματος. Θέλουν διατήρηση του “*status quo*”. Έτσι, έρχονται αρωγοί της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Η τελευταία σώζεται τότε. Φωτισμένοι Τούρκοι θέλουν να παγιώσουν το πνεύμα συμμαχίας και συνεργασίας με Αγγλία και Γαλλία. Ψηφίζεται έτσι το πρώτο συνταγματικό κείμενο, γνωστό ως Hatt-i-humayun, αυτό το 1856 έτος λήξης του κριμαϊκού πολέμου. Δίδονται, πλέον, σε όλους τους υπηκόους της Αυτοκρατορίας ίσα δικαιώματα. Τις αυτές διακηρύξεις θ’ ακούσουμε και μετά στην κίνηση των *Νεότουρκων*. Η Ελλάδα, όταν ψηφίστηκε το Hatt-i-humayun, άρχισε να ελπίζει στην ανάπτυξη ευνοϊκής ατμόσφαιρας υπέρ των Ελλήνων, των κατοικούντων στην οθωμανική επικράτεια.

4. Στον υπόδουλο ελληνισμό, πέρα από τη Φιλική Εταιρεία, που απέβλεπε στην δυναμική αποτίναξη του οθωμανικού ζυγού, ήταν διαδεδομένη και η θεωρία της “*Καθ’ ημάς Ανατολής*”. Ήταν ελπίδα επιβολής του πολιτισμού μας στον κατακτητή (!). Ότι, δηλαδή, είχε συμβεί με τον *εξελληνισμό των Ρωμαίων*. Έτσι εμείς αποκληθήκαμε *ρωμοί (!!!)*.

Η Ιστορία δίδαξε ότι η επιδίωξη, δεν ήταν βιώσιμη. Με τους Ρωμαίους είχαμε, κυρίως, το ομόθρησκο. Είχαμε, και κάποια γλωσσική συνάφεια. Το δωδεκάθεο είχε γίνει (και) ρωμαϊκό (!). Ο Κικέρων μιλούσε ως Δημοσθένης. Σ’ αυτόν αποδίδεται η ρήση: “*Ει θεοί διαλέγονται τη των*

Και η αισιοδοξία του για “*Ελληνο-Τουρκική φιλία*” προσέκρουσε στην πραγματικότητα. Η φιλία δεν υπήρξε. Αναπτύσσεται στην συνέχεια το ζήτημα.

Ελλήνων γλώττη χρώνται". Ο Βιργίλιος έγραφε την Αινειάδα κατά προέκταση και μίμηση του Ομήρου.

- Με το πέρασμα του χρόνου, το ελληνικό στοιχείο, εισέδυσσε παντού στην Ρωμαϊκή – Βυζαντινή Αυτοκρατορία. Επικράτησε με την γλώσσα και με την επιστήμη. Τελικά κατέλαβε και την υπερτάτη εξουσία: Έλληνες υπήρξαν οι ένδοξοι του Βυζαντίου Αυτοκράτορες. Το κράτος από Ρωμαϊκό έγινε Βυζαντινό – Ρωμαϊκό. Τελικά, έτσι, προέκυψε η Βυζαντινή Αυτοκρατορία.

Όμοια στοιχεία *δεν* υπήρχαν στο οθωμανικό κράτος. Ήταν διαφορετικοί οι προσανατολισμοί.

Η ελληνική ελπίδα εστερείτο προοπτικής.

Ξέσπασε, εξ άλλου, ο βουλγαρικός εθνικισμός. Η οθωμανική κατάκτηση είχε επιφέρει προσέγγιση μεταξύ των υποδούλων βυζαντινών Ορθοδόξων. Ο πολιτικότατος Μωάμεθ Β' ανέδειξε Πατριάρχη των απανταχού ορθοδόξων τον *Γεώργιο Σχολάριο, ως Γεννάδιο τον Β'*. Επρόκειτο περί φανατικού "*ανθωνωτικού*", αντιπάλου, επομένως, των καθολικών. Στον επιλεγέντα Πατριάρχη παρέσχε, ο Μωάμεθ, "*βεράτια*" – προνόμια. Δηλαδή σημαντική εξουσία επί οικογενειακών και κληρονομικών διαφορών των υποδούλων. Στην πράξη η Εκκλησία κατέστη ρυθμιστής του βίου των ορθοδόξων. Έτσι πέτυχε ο Μωάμεθ τον πολιτικό του στόχο. Συσπείρωσε τους ορθοδόξους. Παγίωσε την αντίθεσή τους προς τον Καθολικισμό. Κατ' αποτέλεσμα, η Πύλη απομάκρυνε τον κίνδυνο σταυροφορίας των καθολικών εναντίον της. Εννοείται, βέβαια, προς απελευθέρωση των υπό κατοχή χριστιανικών, ορθοδόξων πληθυσμών.

Η *ενιαία* χριστιανική παρουσία έναντι του δυνάστη οθωμανού καταυγάζεται στην δράση του Ρήγα Φεραίου. Δολοφονήθηκε (ως αναρχικός – ! –) το 1798 από τους Αυστριακούς. Ήθελε τον αγώνα του για του "*Χριστού την πίστην την αγία και της πατρίδος την ελευθερία*". Το

προσκλητήριο ήταν καθολικό: ...«... *Βούλγαροι και Αρβανίτες, Αρμένιοι και Ρωμιοί, Αράπηδες και Άσπροι να ζώσουμε σπαθί ...*»...

Η πατρίς ήταν ένα κράτος *χριστιανικό* - πολυπολιτισμικό και πολυεθνικό. Ήταν η ανασύσταση του *Βυζαντίου*.

5. Οι Βούλγαροι περί τον 19^ο αιώνα απέβλεψαν στην αναζωογόνηση της εθνικής και θρησκευτικής τους συνείδησης. Δρούσαν στα πλαίσια της Hatt-i-humayun (!).

Ήλθαν έτσι, οι Βούλγαροι, σε ρήξη με το ελληνικό στοιχείο. Η “Ορθόδοξη Ελληνική Εκκλησία”, το Φανάρι, κατ’ουδένα τρόπο ήθελε να αποδεχθεί Αυτοκέφαλη Βουλγαρική Εκκλησία. Οι Βούλγαροι δημιούργησαν για την επιδίωξη των στόχων τους “*ενώσεις*” ανά την Ευρώπη. Ονομάζονταν γαλλικά “*comité*”. Από εκεί προέκυψαν οι “*κομιτατζήδες*”, οι οποίοι πήραν τα όπλα και προσπάθησαν να οικειοποιηθούν το μεγαλύτερο μέρος της Μακεδονίας.⁵

6. Τότε, το 1908, εκρήγνυται η επανάσταση των Νεότουρκων, η οποία επανέλαβε ουσιαστικά τις διακηρύξεις του Hatt-i-humayun. Έκτοτε πραγματοποιείται ο *εκτουρκισμός* της οθωμανικής αυτοκρατορίας. Αυτό σήμαινε ότι όλοι οι μη Τούρκοι θα γίνουν μειονότητες: εθνικές ή θρησκευτικές. Πρώτος επισήμανε την εξέλιξη ένας κορυφαίος ιεράρχης. Ο Πατριάρχης *Ιωακείμ Γ΄*, ο λεγόμενος και «*Μεγαλοπρεπής*». Στην Ελλάδα είχε επικρατήσει αφελής ενθουσιασμός. Μεγάλες εκδρομές οργανωνόντουσαν διαρκώς. Αυτό ώστε να μεταβούν οι Έλληνες να προσκυνήσουν στο Πατριαρχείο. Κυριαρχούσε η αντίληψη ότι οι Νεότουρκοι θα οδηγήσουν στην ανάσταση του γένους (!!!).

Και αυτό ως εξής: όλοι οι υπήκοοι ανεξαρτήτως θρησκευμάτων θα είχαν πλήρη πολιτικά δικαιώματα. Έτσι, στο πλαίσιο της ισονομίας αυτής

⁵ Στον Μακεδονικό Αγώνα είχε λάβει μέρος, ως μαχητής, ο *Κυριάκος Κ. Μητσοτάκης* ήταν ο δευτερότοκος γιος του Γενάρχη μας Κ. Κ. Μητσοτάκη. Ο πατέρας, δηλαδή, της αγαπητής Αρτεμής που τίμησε με την παρουσία της, την εκδήλωσή μας την 28.11.2018.

οι Έλληνες δια της αξίας τους θα *επιβάλλονταν* στους λοιπούς πληθυσμούς της Αυτοκρατορίας.

Κάποτε εμφανίσθηκε στον Άγιο Γεώργιο, στο Πατριαρχείο, επικεφαλής υπεραισιόδοξων εκδρομέων ο Κ.Ν. Παπαμιχαλόπουλος. Τον κάλεσε ο Ιωακείμ στο παραπλεύρως γραφείο του και του είπε: ...«... *Είναι αδικαιολόγητος ο ενθουσιασμός της Μητρός Ελλάδος δια την επελθούσαν εν Τουρκία πολιτικήν μεταβολήν. Ο υπόδουλος Ελληνισμός έζησε και ηνδρώθη με τους Παλαιοτούρκους, ενώ με τους Νεοτούρκους θα δοκιμασθή σκληρώς ...»...⁶*

• Αυτό το εθνικό μήνυμα του Πατριάρχη Ιωακείμ Γ', είχε ενστερνισθεί και ο Ελευθέριος Βενιζέλος. Ήταν, τότε, πανίσχυρος πρωθυπουργός. Από τον Οκτώβριο του 1910, διατηρούσε και το χαρτοφυλάκιο του υπουργού των Στρατιωτικών. Ασκούσε και την εξωτερική πολιτική.

Διήθυνε συνολικά τις τύχες της χώρας.

7. Στη χερσόνησο του Αίμου, αρχομένου του 20^{ου} αιώνας ... «... *υπήρξε γενικευμένη βούληση (-) των λαών για την (-) εκδίωξη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας από τα κατεχόμενα χριστιανική εδάφη ...»... Αυτά με την χαρακτηριστική του οξύνοια έχει γράψει ο αείμνηστος Γεώργιος Παπούλιας, άλλοτε υπουργός των Εξωτερικών, αλλά και επίλεκτο μέλος του διοικητικού μας συμβουλίου.⁷ Η Ελλάς θέλει να μετάσχει στην προσπάθεια. Ο Βενιζέλος θερμά το επιθυμεί. Η Οθωμανική Αρχή προσπαθεί να τον αποσπάσει. Ο πολύ ευφυής βεζιρης *Κιαμήλ* ισχυρίζεται ότι η Ελλάς ενωμένη με την Τουρκία θ' αποτελέσει την τεράστια δύναμη της Ανατολικής Μεσογείου. Ο Βενιζέλος εκτιμά: Η Ελλάς, τότε, είχε πληθυσμό περίπου 2,6 εκατομμυρίων. Η Τουρκία, στην *επικράτεια της*, είχε περίπου 22 εκατομμύρια Μουσουλμάνους. Άρα η*

6 Σπ. Β. Μαρκεζίνη Πολιτική Ιστορία Νεωτέρας Ελλάδος τομ. 3 σελ. 53.

7 Ανακοινώσεις ημερίδος Ιδρύματος Ιστορίας Ελ. Βενιζέλου 16.3.2005 τεύχος Β' σελ. 33 επ.

συμμαχία της Ελλάδας με τους Τούρκους θα την αποσπούσε από τους φυσικούς της συμμάχους, δηλαδή, τους χριστιανικούς πληθυσμούς του Αίμου. Ταυτόχρονα, όμως, θα την ενέτασσε σε φύσει εχθρικό περιβάλλον.

- Ο Βενιζέλος υπό τον απλό άνω συλλογισμό αρνείται την πρόταση. Απαντά στους Οθωμανούς ότι η Ελλάς θα πορευθεί το δικό της δρόμο.

Υπάρχει, εν τούτοις, εγγενής δυσκολία. Πρέπει να πεισθούν οι Βούλγαροι να μας αποδεχθούν. Δεν ήθελαν την Ελλάδα. Και διότι υπήρχαν εσωτερικές αντιπαραθέσεις ως προς την κυριαρχία της Μακεδονίας (*Μακεδονικός Αγών*), αλλά και γιατί η Ελλάς εβαρύνετο με την ήττα του 1897. Εντεύθεν δεν θεωρούσαν τους Έλληνες αξιόπιστους πολεμιστές. Ο ευφυής Βενιζέλος ανέδειξε τη λύση. Τόνισε ότι η χερσόνησος του Αίμου είναι περιορισμένης ενδοχώρας. Αλλά χωρίς τέτοια ενδοχώρα οι χριστιανικοί λαοί θα είναι εκτεθειμένοι σε έλευση διαρκώς περισσότερων στρατευμάτων από την αχανή Ασία και αυτό διότι: Η Τουρκία πέραν της κρατικής της οντότητας, ως επιρροή εκτείνεται **σ' όλη, σχεδόν, την κεντρική Ασία (!!!)**.

Τίθεται ερώτημα προς Βουλγάρους και Σέρβους: *«Όταν θα έρχονται ομαδόν οι ενισχύσεις των Τούρκων, χριστιανικές εφεδρείες επαρκείς δεν θα υπάρχουν»*. Δίδει ταυτόχρονα τη λύση: *«Αν έλθουμε εμείς, διαθέτουμε το θωρηκτό - καταδρομικό Αβέρωφ. Επομένως, θα κυριαρχήσουμε στη θάλασσα. Τις όποιες κατακτήσεις στην ξηρά, θα τις κατοχυρώσουμε δια θαλάσσης»*. Το επιχείρημα είναι καταπελτώδες. Πείθει. Η Ελλάς συμμετέχει στον Α' Βαλκανικό Πόλεμο.

8. Βαλκανικοί Πόλεμοι. Συνθήκη του Βουκουρεστίου. Πρόκειται για την οιονεί καταστατική χάρτα της χερσονήσου Αίμου. Έγιναν από τότε δύο παγκόσμιοι πόλεμοι, έτσι και διεθνείς ανακατατάξεις. Ανέβηκε ο κομμουνισμός. Έπεσε ο κομμουνισμός. Η δια της Συνθήκης βασική χαρτογράφηση έχει επιβιώσει.

• Δίνει καθαρή την ιδιοσυγκρασία του Βενιζέλου το εξής: είναι 1^η Οκτωβρίου 1910. Συνέρχεται η Βουλή. Ομιλεί ο πρωθυπουργός Βενιζέλος. Λέγει: ...«... *Τα τέσσερα χριστιανικά κράτη της Ιλλυρικής Χερσονήσου ηνώθησαν δια να αποσπάσουν εκ του τουρκικού ζυγού τους τυραννουμένους ομοεθνείς των. Η Κρήτη αποτελεί από της στιγμής αυτής αδιαίρετον μέρος του ελληνικού βασιλείου ...*»...

Συμφωνία περί διανομής των απελευθερηθησομένων εδαφών δεν είχε συναφθεί. Το κρισιμότατο αυτό ζήτημα αφέθηκε να ρυθμισθεί βάσει της *“ευκταίας εδαφικής κατοχής”*. Δηλαδή, ότι ο κάθε εμπόλεμος καταλάβει.

Ο Γεώργιος Θεοτόκης είναι επιφυλακτικός. Υπό την πίεση των πραγμάτων συμφωνεί. Λέγει: *“Εις ο σημείον περιέστησαν τα πράγματα”*.

Αργότερα συναντήθηκε με τον συμπολίτη τον Κ. Ζαβιτσιάνο. Φέρεται να του είπε *“ποτέ δεν θα έκαμνα συμμαχίαν με τους Βουλγάρους χωρίς συνθήκην διανομής”*.

Ο Ζαβιτσιάνος φέρεται να απάντησε: *“Το πιστεύω από σας κύριε πρόεδρε. Αλλ’ ο Βενιζέλος το έκαμε και δι’ αυτό είναι Βενιζέλος”*⁸

Το διακύβευμα εν τούτοις ήταν σαφές. Χωρίς συμφωνία διανομής αντιμετωπιζόταν ότι και επήλθε. Η ένοπλη, δηλαδή, αναμέτρηση με την Βουλγαρία. Αλλά και χωρίς την ανάληψη αυτού του κινδύνου η Ελλάδα θα έμενε εκτός της συμμαχίας. Ουδέποτε, έτσι, θα καθίστατο ως χώρα βιώσιμη.

Δύο κακών προκειμένων ο Βενιζέλος επέλεξε το λιγότερο κακό. Συγκρούστηκε και με την Βουλγαρία. Κέρδισε παντού. Και κατά των Τούρκων και κατά των Βουλγάρων.

Ο Βενιζέλος σημείωσε εξαιρετικό θρίαμβο. Κατέστησε *την Ελλάδα βιώσιμη (!!!)*. Της έδωσε την κρίσιμη μάζα πληθυσμιακά και εδαφικά. Η

8 Γ. Βεντήρης Η Ελλάδα του 1910-1920. Πυραμίδς Αθήναι 1931, σελ. 106-7.

χώρα διπλασίασε σχεδόν το έδαφος της. Τα 64.786 τετρ. χιλιόμετρα έγιναν 108.000. Ο μέχρι τότε πληθυσμός των 2.666.000 αυξήθηκε σε 4.718.222.

• *Έκτοτε η Ελλάδα αντίκρυζε το μέλλον με αυτοπεποίθηση και αισιοδοξία.* Διαπιστώσαμε την αξία του ζητήματος κατά την επιλογή του Γεωργίου Α' ως βασιλέως της χώρας. Το 1863 διεξάγονταν, μετά την έξωση του Όθωνος, διαβουλεύσεις προς ανάδειξη νέου ηγεμόνος. Τότε ο πολύς Λόρδος Palmerston εισηγείτο *ν' αφοπλισθεί* η Ελλάδα, να περιορισθεί σε δυνάμεις *χωροφυλακής*. Και αυτό, βέβαια, εν όψει της στενότητας του δημοσίου ταμείου (!). Είναι άκρως πιθανό ότι, εάν είχε επικρατήσει αυτή η άποψη, τότε και η Ελλάδα θα είχε ακολουθήσει την πορεία του γενναίου Μαυροβουνίου. Δια των βαλκανικών ανακατατάξεων του 20^{ου} αιώνα θα είχε, μάλλον, παύσει ν' αποτελεί κράτος αυτεξούσιο. Αυτό, πάντως, στα σημερινά του εδαφικά όρια.⁹

Υπογραμμιστέα η *ευσυνειδησία* του ως πολιτικού. Η Θεσσαλονίκη ελευθερώθηκε του Αγίου Δημητρίου, το 1912. Σκεφθείτε οιονδήποτε άλλο Έλληνα πολιτικό. Θα έτρεχε εκεί να θριαμβολογήσει ώστε ν' ακούγεται: *«ήλθε ο ελευθερωτής»*. Ο Βενιζέλος συνειδητοποίησε ότι έπρεπε να είναι στο Λονδίνο. Είχε εκεί δύσκολες διαπραγματεύσεις με τον Βούλγαρο Ντάνεφ. Αφήνει, λοιπόν, τον θρίαμβο στους φίλους του. Αυτοί πήγαν και ανέλαβαν την εξουσία. Μεταξύ αυτών ήταν και ο ομώνυμος παππούς μου επιφορτισμένος με την εκεί οργάνωση ελληνικών σχολείων.

• Ήταν εγκατεστημένος στην Κοζάνη. Κάποτε περί τα μέσα της δεκαετίας του 1980 βρέθηκα εκεί. Με πλησίασε, στα πλαίσια τελουμένου μνημοσύνου ένας άνδρας ηλικιωμένος. Με συγκίνησε. *Στο πρόσωπό μου είχε αναγνωρίσει τον παππού μου (!!!).*

9. Τελειώνει ο Β' Βαλκανικός Πόλεμος. Αρχίζει ο Α' Παγκόσμιος. Εχουν, οι Έλληνες, νικήσει τους Βουλγάρους. Εχει δύο στόχους η Ελλάδα. Ο

⁹ Σπ. Β. Μαρκεζίνης, Πολιτική Ιστορία της Νεωτέρας Ελλάδος, τόμ. 1^{ος} (Αθήνα: Πάπυρος, 1966), σσ. 298-299.

πρώτος είναι να κατοχυρώσει τα κτηθέντα δια των Βαλκανικών Πολέμων. *Δηλαδή την βιωσιμότητα του κράτους υπό τις μεταβαλλόμενες γεωπολιτικές συνθήκες.* Το έργο είναι δύσκολο. Στη Μακεδονία δεν μιλούσαν, βασικώς, ελληνικά. Οι πληθυσμοί ήταν μικτοί. Οι κοινωνίες ήταν κλειστές. Αντικείμενο του παππού μου στη Δυτική Μακεδονία, ήταν ακριβώς η παγίωση της ελληνικής παιδείας. Την κατάσταση, τελικά, εξομάλυναν οι πρόσφυγες. Κατέφυγαν στην Ελλάδα με ακέραια την εθνική τους συνείδηση. Και με πεποίθηση αγωνιστική κατά πάσης, αλλοεθνούς, επιβουλής του μητροπολιτικού εδάφους. Μέχρι τότε τα πράγματα ήταν συγκεχυμένα. Δεν είχε γίνει ακόμη ομογενοποίηση των πληθυσμών.

Ο δεύτερος στόχος συνίστατο στο πώς θα αναπτύξει τον ελληνισμό σε κάποια μορφή ανασύστασης της βυζαντινής επικράτειας. Πρόκειται για την ολοκλήρωση της *“Μεγάλης Ιδέας”*, δηλαδή την επανένωση του Ελληνισμού.

- Τονίζω κάτι ελάχιστα γνωστό και πολύ σημαντικό. Η πρώτη μεγάλη μάχη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου είναι εκείνη του *“Μάρνη”*. *Τέλη Αυγούστου 1914*, Πρώσοι ιππείς είχαν εμφανισθεί 18 χιλιόμετρα από το Παρίσι (!!!). Εκεί κυριαρχούσε η αγωνία. Η κυβέρνηση σχεδίαζε να φύγει για να εγκατασταθεί στο Bordeaux. Ο Γκαλιενί, φρούραρχος των Παρισίων, επιχειρεί το πρωτοφανές στα παγκόσμια χρονικά: επιτάσσει τα *taxi* και στέλνει – έτσι - στρατεύματα στο πεδίο της μάχης, στο μέτωπο (!). Δεν είχε ξαναγίνει αυτό. Ουδέποτε, άλλοτε, στρατός μετέβη στην γραμμή του πυρός ... με *taxi* (!). Σ' εκείνη την φάση ο Βενιζέλος καλεί τον Κωνσταντίνο. Ήταν φιλόδοξος. Μεταξύ των εστεμμένων συγγενών και φίλων εθεωρείτο ηγέτης μικρής δύναμης. Συναντώνται στην Αίθουσα των Τροπαίων των Ανακτόρων, αυτή που είναι παράλληλη στην Ηρώδου του Αττικού. Λέει ο Βενιζέλος: *«με τη βοήθεια του Θεού θα προχωρήσουμε»*. Ο Βασιλέας απαντά, του λέει: *«να δούμε πρώτα πώς θα πάει η μάχη»*. Ο

Βενιζέλος ανταπαντά: «*αν θέλουμε να αποκομίσουμε μεγάλα κέρδη, θα πάμε τώρα που χάνουν. Τώρα που είναι σε δύσκολη θέση. Όταν κερδίσουν μπορεί και να μη μας θέλουν*».

Ευοίωνη φαινόταν τότε η προοπτική. Αυτό ώστε να περάσουμε με την πλευρά των συμμάχων (*Entente*) στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο και να δικαιώσουμε την εθνική μας προσδοκία.

Έρχεται, όμως, εκείνη τη στιγμή ο Βρετανός Υπουργός των Εξωτερικών, ο Sir Edward Gray και παίρνει θέση αντίθετη (!). *Λέει*: η μάχη θα λήξει εντός ημερών. Οι Έλληνες είναι μακριά. Δεν προφθαίνουν ν' ανέβουν στο μέτωπο. Άρα, σήμερα, δεν βοηθούν. Αντιθέτως, η αποδοχή της Ελλάδας θα εξωθήσει την Τουρκία υπέρ των Κεντρικών Δυνάμεων, ομοίως και τη Βουλγαρία.

Οι Βούλγαροι είχαν στενή στρατιωτική σύνδεση με τη Γερμανία. Εθεωρούντο οι *Πρώσοι των Βαλκανίων*.

Δυστυχώς απορρίπτεται το ελληνικό αίτημα. Ένα χρόνο μετά οι αγγλικές δυνάμεις αντιμετώπιζαν φοβερές απώλειες στο μέτωπο της Φλάνδρας. Ο Winston Churchill έκανε άνοιγμα στην Καλλίπολη. Αυτό ώστε ν' αποφορτίσει την Φλάνδρα μεταφέροντας τις επιχειρήσεις στην οθωμανική επικράτεια, δηλαδή, εκεί, στην Καλλίπολη. Είχαν απόλυτη ανάγκη της βοήθειάς μας. Ο Κωνσταντίνος *δεν* συμφώνησε.

• *Της τύχης παιχνιδίσματα*: όταν συμφωνούσαν Βενιζέλος και Κωνσταντίνος δεν συμφωνούσαν οι Βρεττανοί. *Όταν, μετά, οι Βρεττανοί ήθελαν και παρακαλούσαν*, δεν ομολογούσαν οι Έλληνες. Αυθαιρετούσε, δηλαδή, ο Κωνσταντίνος. Η άρνησή του υπήρξε απολύτως παράνομη. Ίσχυε το Σύνταγμα του 1864/1911 στο άρθρο 30 του οποίου ορίζεται ότι «*ουδεμία πράξις του Βασιλέως ισχύει ούδ' εκτελείται, αν δεν είναι προσυπογεγραμμένη παρά του αρμοδίου υπουργού, ο οποίος ευθύνεται δια της υπογραφής του*». Άρα, ο Κωνσταντίνος, δεν είχε δικαίωμα ν' αντιταχθεί στην επιλογή του νομίμου πρωθυπουργού. Η συνέχεια

ανάγεται στον πλήρη διχασμό πλέον. Στις 13 Σεπτεμβρίου 1916 φεύγει ο Βενιζέλος για τη Θεσσαλονίκη. *Μετέχει η Ελλάδα δια του Βενιζέλου και του κράτους της Θεσσαλονίκης.*

Καταρρέει το “**συγκρότημα Κωνσταντίνου**”. Έρχεται ο Ζονάρ. Γάλλος, Υπάτος αρμοστής της Entente. Τον διώχνει την 29.5.1917. Τον Ιούνιο του 1917 ο Βενιζέλος γυρίζει. Μετέχει πλέον όλη η χώρα στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο με τους συμμάχους. Η Ελλάδα δικαιώνεται και ο Βενιζέλος εμφανίζεται στη Συνδιάσκεψη των Παρισίων.

- Ο Wilson, φέρεται, να έχει πει πως ο *μεγαλύτερος* πολιτικός είναι ο αρχηγός του μικρότερου κράτους (!!!).

10. Στην διάσκεψη επωφελήθηκε ο Βενιζέλος της απουσίας των Ιταλών. Έτσι έλαβε την εντολή να κατέβουμε στα μικρασιατικά παράλια στις 6 Μαΐου 1919. Κατ'ακρίβεια, την εντολή εποφθαλμιούσαν οι Ιταλοί. Όμως την κρίσιμη στιγμή είχαν απουσιάσει. Ο Βενιζέλος άρπαξε την ευκαιρία. Είχε συλλάβει το πρόβλημα. Είχε ορθά εκτιμήσει ότι *χωρίς στρατιωτική επέμβαση ο χριστιανικός πληθυσμός θα ξεκληρισθεί.*

Είχε συνειδητοποιήσει ο Βενιζέλος ότι οι χριστιανικοί πληθυσμοί οδηγούνται σε εξουθένωση από τον *εκτουρκισμό*. Από αυτό που ήδη σήμερα ονομάζεται *Τουρκικός Εθνικισμός*. Είχαν όπως, ήδη σημειώθηκε, αρχίσει οι εκτεταμένες σφαγές Αρμενίων. Οι τελευταίοι αισθάνθηκαν αγάπη βαθύτατη για τον Βενιζέλο. Όταν πέθανε, λέγεται, ότι πήραν με πολλή στοργή τη σωρό του, και την πέρασαν από τον ορθόδοξο ναό των Αρμενίων στο Παρίσι (!!!).

- Για την βιώσιμη εγκατάσταση των Ελλήνων και γενικώτερα των χριστιανών ο Βενιζέλος είχε προνοήσει. Το σχέδιό του είναι σαφές. Εκτίθεται στο από 22 Σεπτεμβρίου 1920 τηλεγράφημά του προς τον Lloyd George. Το τηλεγράφημα είναι καταχωρημένο στον Μαρκεζίνη¹⁰. Μαζί του (L. George) είχε άριστη συνεργασία.

¹⁰ Πολιτική Ιστορία της Συγχρόνου Ελλάδος τομ. 1 σελ. 403 επ.).

Η θέση Βενιζέλου στο υπό συζήτηση τηλεγράφημα είναι σαφής. Ζητούνται: **i.** εκδίωξη Τούρκων από Κωνσταντινούπολη. Αυτή **και τα Στενά** ν'αποτελέσουν χωριστό κράτος. Έτσι, ώστε, να εξασφαλισθεί η ελευθεροπλοΐα των Στενών. **ii.** Σύσταση χωριστού κράτους στον **Πόντο**. **iii.** Συνεργασία του κράτους του **Πόντου** με **Αρμενία και Γεωργία**.

Προτείνεται ουσιαστικά Ελληνο – Χριστιανικό, εκεί, προγεφύρωμα.

• **Η κατάσταση ήταν για την Ελλάδα, ήδη, εξαιρετική.** Η Ανατολική Θράκη της είχε αναγνωρισθεί. Ο ελληνισμός ήταν εγκατεστημένος στα προάστια της Κωνσταντινούπολης. Το νομικό της καθεστώς ήταν, κάπως, συγκεχυμένο. Είχε αφαιρεθεί της Οθωμανικής κυριαρχίας, εν τούτοις παρέμενε εκεί η έδρα του **Σουλτάνου και Χαλίφη**.

Ο Βενιζέλος **σκοπίμως** δεν εγείρει αξίωση για την Πόλη. Αντιλαμβάνεται πως υπάρχει περιπλοκή. Υποπτεύεται – φαίνεται – ότι έχει συμβεί.¹¹ Κατ'ακρίβεια ότι είχε αποτελέσει περιεχόμενο υπόσχεσης προς τον Τσάρο Νικόλαο. Αυτό ώστε να συμπαραταχθεί με την Entente. Η υπόσχεση ήταν προς τον Τσάρο, αφορούσε όμως την Ρωσία που ήδη είχε γίνει Σοβιετία. Υπάρχει και το εξής **ουσιώδες**: στην Πόλη ήταν ισχυρή η οικονομική βάση των Ελλήνων. Έτσι υπό την άνω κατάσταση των πραγμάτων η Πόλη θα ήταν υπειγμένη σ'ελληνική επιρροή. Είναι χαρακτηριστική προς την κατεύθυνση αυτή η εξής κίνηση του Βενιζέλου. Ζήτησε από τον Πρόδρομο Αθανασιάδη (**Μποδοσάκη**) ν'αγοράσει το διάσημο ξενοδοχείο “Πέρα Παλλάς” ιδιοκτησίας της επίσης διάσημης

¹¹ Πράγματι οιαδήποτε ελληνική επιδίωξη της Κωνσταντινούπολης τότε ήταν απολύτως χιμαιρική. Ήδη από του 1453 η Ρωσία πίστευε εαυτήν διάδοχο του Βυζαντίου, ως δύναμη βαδίζουσα επί κεφαλής της Ορθοδοξίας. Ο Ιβάν Γ΄, για να υπογραμμίσει την ρωσική αυτή θέση, επί του αρχαίου εθνοσήμου της χώρας του προσέθεσε και τον βυζαντινό δικέφαλο αετό. Έκτοτε η Ρωσία επεδίωκε την απόκτηση της βυζαντινής πρωτεύουσας και των Στενών, τα οποία, άλλωστε, δια συμφωνίας τηρηθείσας μυστικής, της παρεχώρησαν τόσο η Γαλλία όσο και η Μ. Βρετανία από των αρχών του 1915. Της παραχώρησης αυτής παραιτήθηκε η κομμουνιστική κυβέρνηση το 1917. Εν όψει των άνω ο πραγματιστής Βενιζέλος, υποπευδόμενος την συμφωνία, ζητούσε υπέρ της Ελλάδας την λοιπή μικρασιατική επικράτεια, ενώ για την Κωνσταντινούπολη αρκείτο σε διεθνοποίηση, που άλλωστε προς στιγμήν επετεύχθη. Έτσι ο «Αβέρωφ» ως πλοίο των νικητριών συμμαχικών Δυνάμεων ναυλοχούσε στα νερά του Βοσπόρου με αναπεπταμένη την κυανόλευκο, όταν η ελληνική κυβέρνηση ασκούσε στην Κωνσταντινούπολη την Υπάτη Αρμοστεία από του 1918 μέχρι του 1922. Βλ. Αλεξάνδρας Στεφανοπούλου, **Η πολιτική της Ρωσίας δια την Κωνσταντινούπολη και τα Στενά κατά τον Α΄ Παγκόσμιον πόλεμον**. Διατριβή επί διδακτορία, Αθήνα, 1975.

εταιρείας Wagons Lits. Ο Μποδοσάκης ανταποκρίθηκε. Αμέσως αγόρασε το ξενοδοχείο αντί του *μυθώδους*, τότε, ποσού των 5.750.000 χρυσών λιρών. Έτι πλέον ο Μποδοσάκης προέβη σε πλήρη ανακαίνιση των εγκαταστάσεων. Δαπάνησε, έτσι, επί πλέον ενάμιση εκατομμύριο λίρες.

Ο *“Αβέρωφ” ναυλοχούσε στον Βόσπορο*. Η Ελλάδα, εξηγήθηκε ήδη, ως νικήτρια δύναμη ασκούσε διαδοχικά εξουσία με έδρα την *Κωνσταντινούπολη (!!!)*.

Είναι συγκινητική η σχετική απεικόνιση στον γνωστό πίνακα του Κογεβίνα.

Επί πλέον σημαντική υπήρξε και η πρόβλεψη για ίδρυση του ανεξάρτητου κράτους, του *Κουρδιστάν*, κοντά στα σύνορα με το Ιράκ. Η αξία έγκειται πως η ίδρυση του κράτους αδυνάτιζε τον τουρκικό στρατό στο μέτρο που υπηρετούσαν εκεί οι Κούρδοι. Και οι Κούρδοι ήσαν κατ'εξοχήν πολεμικό στοιχείο.

- Το σχέδιο Βενιζέλου ήταν απολύτως σταθμισμένο. Αν είχε εφαρμοσθεί, σήμερα, *η Ελλάς* θα ήταν χώρα **50-60** εκατομμυρίων κατοίκων στην πλούσια Ανατολική Μεσόγειο.

- Η μοίρα δεν θέλησε (!!!).

11. Λέγεται ότι ο Βενιζέλος ξεκίνησε μια εκστρατεία κατά τρόπο, περίπου χαρτοπαικτικό, εναντίον της θέλησης των υπολοίπων πολιτικών δυνάμεων, εναντίον της στρατιωτικής αυθεντίας του Μεταξά.

Πρόκειται για μύθο συκοφαντικό. Ο Μαρκεζίνης¹² διαλαμβάνει την από 24 Απριλίου 1968 επιστολή του Παναγιώτη Κανελλόπουλου. Εκεί ο επιστολογράφος εκθέτει ό,τι ακριβώς, κατά λέξη, του είχε πει ο θεός του, αδελφός της μητέρας του, Δημήτριος Γούναρης. Αυτά στην Πίζα τον Σεπτέμβριο του 1920. Η επιστολή έχει ως εξής: ...«... Καλά έκανεν ο *ο Βενιζέλος και εδέχθη την εντολήν εις την Μικράν Ασίαν. Το ίδιο θα έπραττα κι εγώ. Δεν ήτο νοητή η άρνησις. Εκπληρούται μέγα όνειρο του*

12 Πολιτική Ιστορία της συγχρόνου Ελλάδος: Πάπυρος 1973 σελίς 48.

Ελληνισμού. *Εάν κερδίσωμεν τας εκλογάς θα συνεχίσωμεν τας στρατιωτικάς επιχειρήσεις. Και ο Θεός βοηθός ...»*... Ο Ν. Στράτος υποστηρίζει ότι η Κωνσταντινούπολη είναι η *πεπρωμένη πρωτεύουσα της Ελληνικής Αυτοκρατορίας*.¹³ Ο Γεώργιος Βλάχος σε ανταπόκρισή του από το μέτωπο, στα μισά περίπου του 1921, ισχυρίζεται ότι οι οθωμανικές δυνάμεις έχουν κατανικηθεί. Και ο Γούναρης, υπουργός Στρατιωτικών, υπερθεματίζει λέγοντας ότι *«είμαι εις θέσιν να βεβαιώσω κάλλιον παντός άλλου ότι η τουρκική δύναμις έχει συντριβεί και ότι η οδός προς την Άγκυρα είναι βραχεία»*.¹⁴ Αναφορικά προς την επιστολή Γούναρη ίδετε σημ. υπ' αριθμ. 15.

Τέλος, υπάρχει φοβερή εγγραφή στο ημερολόγιο του Μεταξά υπό ημερομηνία 25 Μαρτίου 1921. Καταχωρίζει εκεί ιδιόγραφο μνημόνιο. Πρόκειται για συνάντηση μεταξύ Μεταξά, Πρωτοπαπαδάκη, Γούναρη και Εξαδάκτυλου.¹⁵ Ομιλεί ο Μεταξάς και λέγει ... *«... δεν δύναμαι να αποδεχθώ την αρχηγίαν (-) ούτε τα (-) κακώς κείμενα δύναμαι να επανορθώσω, ούτε δύναμαι (-) να συνεχίσω επιχειρήσεις αίτινες θα ήγον εις αποτυχίαν ...»*... *«... Το πράγμα θα ήτο διάφορο (-) αν είχαν εις την διάθεσίν μου τον από Νοεμβρίου διαρρεύσαντα χρόνον ...»*... Περαιτέρω στην σελίδα 85 (εν τέλει) - 86 (στην αρχή) του μνημονίου έχει ο Μεταξάς ακραία καταφορά για ό,τι επιχείρησαν οι μετανοεμβριανοί κυβερνήτες: γράφει ... *«... αντί δε να σπάζωμεν το κεφάλι μας εις τας οχυρώσεις του Κεμάλ (εννοεί την Άγκυρα) να τον αφήσωμεν να σπάση αυτός τα μούτρα του εις τας ιδικάς μας ...»*... (εννοεί, προφανώς, στη Σμύρνην).

Και a fortiori: ... *«... Εις το κάτω – κάτω, εάν μόνο δια του Βενιζέλου θα ήτο δυνατόν να σωθεί η Ελλάς, ας έλθει ο Βενιζέλος ...»*...¹⁶
Ομιλεί ο Μεταξάς. Πανηγυρικά δικαιώνει τον ιδεολογικό του αντίπαλο.

13 Σπ. Β. Μαρκεζίνη ο.π.π. σελις 116.

14 Σπ. Β. Μαρκεζίνη ο.π.π. σελίς 115.

15 Ι. Μεταξάς το προσωπικό ημερολόγιο, τομ. 3 Επιμέλεια Παν. Μ. Συφναίος, Αθήνα: Γκοβόστης 1864, σελίς 75 επ.

16 Ι. Μεταξάς ο.π.π. σελ. 95.

Δυστυχώς η δικαίωση αυτή έμεινε στη θεωρία.

Δεν απέτρεψε την ήττα.

• Η φρικτή καταστροφή έχει καταστήσει, περίπου, αδύνατη την διεύρυνση του Ελληνισμού.

Ήλθε η ώρα να επισημοποιηθεί η *πανωλεθρία* στην Λωζάνη (24.7.23). Η τραγωδία της Ελλάδας υπήρξε βαρύτατο πένθος για τον Βενιζέλο. Ήταν μαζί στην υπογραφή, ο Δ. Κακλαμάνος.

Διηγείται: ...«... *Δεν θα λησμονήσω ποτέ την βαθυτάτην κατήφειαν του Βενιζέλου, όταν καθήμενος παραπλεύρως του, δια να βάλω την υπογραφήν μου κάτω της ιδικής του, είδα ένα αργόν δάκρυ να κυλύεται επί του κατώχρου προσώπου του “Τετέλεσται (!)”*.

Εψηθήρισε και επέρασε τα έγγραφα προς εμέ ...»...¹⁷

• Υπάρχει μία μοίρα για όλα. *Χάσαμε μια εξαιρετική και ίσως μοναδική ευκαιρία.*

• *“Την ειμαρμένην ουδ’ αν εις εκφύγοι”*. Αποφαινεται ο Πλάτων στον Γοργία (512, E).

• *“Ο μεν υιός του ανθρώπου υπάγει καθώς γέγραπται περί αυτού.”*

Και αυτού τούτου Ιησού υπήρξε προδιαγεγραμμένη η πορεία, κατά τας γραφάς. Αυτά διδάσκει ο Ματθαίος (κεφ. κστ', 24).

12. Προσπάθεια Κατανόησης Τα ίδια τα εκλογικά αποτελέσματα αποτελούν ασφαλή αφετηρία για την κατανόηση αυτού που συνέβη την 1^η Νοεμβρίου 1920.

Ο Αλεξ. Παπαναστασίου υπήρξε εκ των ηγετών της δημοκρατικής παράταξης. Υπήρξε – τότε – στρατευμένος υπό σημαία Βενιζέλου. Έχει εκδόσει βιβλίο.¹⁸ Ο ίδιος εκεί σελ. 27 αποτιμά τα αριθμητικά δεδομένα ως

¹⁷ Βιβλίο Ελευθέριος Βενιζέλος (ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΛΕΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ – Ε.Μ.Ε.Ι.Σ) 2001 σελ. 43.

¹⁸ Αλεξ. Παπαναστασίου “Δημοκρατία και Εκλογικό Σύστημα”. Γ΄ έκδοση Μπαϊρον 2008.”

εξής. Φιλελεύθεροι: 375.808. Ηνωμένη Αντιπολίτευση: 368.678 Μέμφεται το εκλογικό σύστημα. Καταλήγει ...«... *χάρης εις την κατά πλειοψηφίαν*¹⁹ *εκλογήν, δια των εκλογών της 1^{ης} Νοεμβρίου, η μειοψηφία του λαού εισήλθεν εις την Βουλήν ως πλειοψηφία και εκανόνισε την πολιτικήν του κράτους αντιθέτως προς την θέλησιν της πλειοψηφίας, δια να απολήξει εις την μεγάλην εθνικήν συμφοράν ...»... Έχει συναφώς σημασίαν το εξής: επί συνόλου 369 εδρών της βουλής εκείνης οι Φιλελεύθεροι δικαιώθηκαν μόνον τις 118. Και ήδη το *κρισιμώτερο*: εξ αυτών εξασφάλισαν (οι Φιλελεύθεροι) 52 έδρες στις περιφέρειες *Ανατολικής και Δυτικής Θράκης*. Αυτές τις κέρδισαν άνευ *αντιπάλου*. Η Θράκη συνολικά τελούσε υπό τον άμεσο έλεγχο του στρατού.²⁰ Τα άνω δεδομένα είναι τα κατά το δυνατόν αξιόπιστα. Και, πάντως, από ετών δημοσιευμένα δεν έχουν αμφισβητηθεί.²¹*

Κατά συμπέρασμα: Οι δύο κόσμοι που αναμετρήθησαν ήσαν ουσιαστικά *ισοδύναμοι*. Ο Γεώργιος Καφαντάρης φέρεται από διετίας να είχε προβλέψει την πανωλεθρία των Φιλελευθέρων. Οι σχετικές επισημάνσεις του Μαρκεζίνη είναι διαφωτιστικές. Εν τούτοις, ο Καφαντάρης έπεσε έξω. *Ομιλούν οι αριθμοί και πείθουν*. Η νίκη του Αντιβενιζελισμού δεν ήταν διαφορά ρεύματος εκλογέων. Θεμελιώθηκε στον εκλογικό νόμο. Εντεύθεν και η άνω κριτική του Παπαναστασίου που θεωρεί το αποτέλεσμα αντιδημοκρατικό. Η κυριαρχία του εκλογικού νόμου έχει γίνει απολύτως δεκτή ιστορικά. Αυτό και όταν φαλκιδεύεται η θέληση της πλειοψηφίας.²²

19 Εννοεί το “*πλειοψηφικόν*” εκλογικό σύστημα.

20“*Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*”. Εκδοτική Αθηνών σελ. 147.

21 Η *εξέλεγχη* των εκλογικών αποτελεσμάτων ανήκε στην δικαιοδοσία της Βουλής. Ένα είναι το εντεύθεν πρόδηλο: Οι εκλεγέντες, μάλιστα, δε και οριακά, επείγοντο για την ταχύτατη δυνατή περαίωση της διαδικασίας και την άμεση εν συνεχεία καταστροφή του εκλογικού υλικού. Έτσι άλλη μαρτυρία, σοβαρή, πλην της του Παπαναστασίου δεν υπάρχει.

22 Σ. Μαρκεζίνη Πολιτική Ιστορία Συγχρόνου Ελλάδος τόμος 1 σελίς 25.

- Η σαρωτική επικράτηση των Φιλελευθέρων στην στρατοκρατούμενη Θράκη καταρρίπτει και άλλο μύθο. Ότι, δηλαδή, ο Βενιζέλος προβλέποντας την αποτυχία της εκστρατείας φόρτωσε την ευθύνη στους αντιπάλους. Προς την αυτή κατεύθυνση είναι εύστοχες οι επισημάνσεις του Γ. Μαυρογορδάτου²³ (Γ.Θ. Μαυρογορδάτος. 1915 *Ο Εθνικός Διχασμός*): ότι η Θράκη σ' επίπεδο διεθνούς δικαίου δεν είχε, ακόμη, προσαρτηθεί στην Ελλάδα. Εν τούτοις η “ελληνοποίηση” έγινε με ρύθμιση του εσωτερικού δικαίου, μάλιστα δε με τον νόμο 2492/20 (!). Ακόμη, ότι οι εκεί στρατιωτικές αρχές, φαίνεται, απέτρεψαν οιαδήποτε αντικυβερνητική υποψηφιότητα. Επίσης, στην Θράκη αλλά και στο στράτευμα η ψηφοφορία δεν διεξήχθη με σφαιρίδιο, όπως όλη την λοιπή Ελλάδα, αλλά με ψηφοδέλτιο. Και προσθέτει ο Μαυρογορδάτος πως η “καινοτομία” διευκόλυνε την χειραγώγηση της ψήφου υπέρ των Φιλελευθέρων.

Στο αυτό απολύτως συμπέρασμα καταλήγει και ο Μαρκεζίνης με διαφορετική, όμως, θεμελίωση.²⁴

Ο Βενιζέλος πίστευε πως θα κερδίσει τις εκλογές. Σχετικώς ο Μαρκεζίνης επικαλείτο την από 21.8.1928 επιστολή προς την σύζυγό του Έλενα. Εκεί ο Βενιζέλος χαρακτηρίζει το αποτέλεσμα της 1^{ης} Νοεμβρίου 1920 ... «... απροσδόκητο ...»...²⁵

- Η νίκη εθεωρείτο δεδομένη και από τη διεθνή κοινή γνώμη. Ήταν – επί τέλους – το λογικό επιστέγασμα ενός ανεπανάληπτου βενιζελικού θριάμβου. Με την συνθήκη των Σεβρών μας παρεχωρούντο: **η Θράκη Δυτική και Ανατολική. Φθάναμε στα περίχωρα της Βασιλεύουσας (!!!). Η χερσόνησος της Καλλίπολης, η βόρεια ακτή της θάλασσας του Μαρμαρά, τα νησιά του Αιγαίου όλα. Η Σμύρνη και η ενδοχώρα της ετίθετο υπό**

23 Το ανάλογο σημειώθηκε και πάλι αργότερα. Στις εκλογές της 19.2.1956 η νεοπαγής τότε ΕΡΕ εξασφάλισε την προτίμηση του 47,38% Ελληνικού λαού. Η Δ.Ε. προηγήθηκε με 48,15%. Εν τούτοις η ΕΡΕ πλειοψήφησε σε έδρες. Της προσκυρώθηκαν 165. Η ΔΕ μειοψήφησε με έδρες 132.

24 Πολιτική Ιστορία της Συγχρόνου Ελλάδος τομ. 1 σελίς 26.

25 Μαρκεζίνης ο.π.π. σελ. 25.

ελληνική κυριαρχία. Και με δημοψήφισμα μετά πενταετία είχε δικαίωμα να ενωθεί με την Ελλάδα (!!!).

Η Ιταλία μετά την συμφωνία Βενιζέλου - Titoni *παραχωρούσε τα Δωδεκάνησα, πλην Ρόδου*. Η τύχη της τελευταίας θα εκρίνετο με δημοψήφισμα μετά δεκαπενταετία, εφ'όσον στο μεταξύ και η Μεγάλη Βρετανία θα είχε παραχωρήσει την Κύπρο στην Ελλάδα.

Η μεταβυζαντινή Ελλάς είχε αποκτήσει ό,τι ονειρευόταν χωρίς να το ελπίζει (!). *Κατά πάσα λογική πρόβλεψη, επιστέγασμα του θριάμβου έπρεπε να είναι και η κοινοβουλευτική του αναγνώριση (!!!)*.

Αυτό υπαγορεύει η στοιχειώδης λογική.

• Την ουσία του ζητήματος παρέχει ο εξαιρετικά επιτυχής τίτλος του Νίκου Παπαδάκη:²⁶

*Οι περιστασιακές πλειοψηφίες κρίνουν τις τύχες των λαών;*²⁷

13. Οι εκλογές διεξήχθησαν σε πλαίσιο *πλήρους σύγχυσης*. Η “*Ηνωμένη Αντιπολίτευσις*” ψηφίσθηκε για ν'αποστρατεύσει τους οπλίτες.²⁸ Συνάμα και ν'απαγκριστρωθεί η χώρα της μικρασιατικής εκστρατείας. *Αυτά πίστευαν οι ψηφοφόροι τους*. Η ηγεσία, όμως, με πάθος επιθυμούσε πολιτική Βενιζέλου. Ό,τι περιλαμβάνεται άνω υπό **11** είναι αυτόχρομα αποκαλυπτικό. Οι αντιβενιζελικοί ήθελαν να οικειοποιηθούν, να απολαύσουν την επιτυχία του Βενιζέλου. Δεν καταλάβαιναν το στοιχειώδες. Ότι ο θρίαμβος αυτός δεν ήταν νοητός χωρίς τον εμπνευστή του.

• Αυτόν που χώρισε την Ελλάδα στα δύο για να συμπολεμήσει με την Entente. Αυτόν που τόλμησε τα πάντα όταν οι κεντρικές δυνάμεις ήταν ακόμη ισχυρές. Το μέτρο του κινδύνου δίδει ο Μεταξάς με την από 6

26 Νικ. Εμμ. Παπαδάκη (Παπαδή) “*Ελευθέριος Βενιζέλος*” Εστία 2017, τομ. Β, σελ. 763.

27 Εγώ θα διέγραφα το ερωτηματικό. Η καταστροφική ψήφος είναι έκδηλη.

28 Οι πλείστοι ήσαν αγρότες. Ήθελαν να υποστηρίξουν τις οικογένειές τους.

Μαΐου 1919 εγγραφή στο ημερολόγιό του. Γράφει ...«... *Η ήττα της Γερμανίας, την οποίαν ουδέποτε περίμενα, τα ανέτρεψε όλα ...*»...²⁹

• *Σε τελική ανάλυση πρόκειται για εκδήλωση χαρακτηριστική της βαρύτατης παθολογίας του κοινοβουλευτισμού. Συστήματος που θάλπει την πολιτική απάτη. Φέρει έτσι στην εξουσία ανειλικρινείς κυβερνήτες. Αναθέτει την λύση ζητημάτων συνθέτων και τεχνικών: σε αδαείς (!!!). Ψήφισαν μαζικά οι αγρότες της Παλαιάς Ελλάδας κατά Βενιζέλου.*

Η άνω κατηγορηματική τοποθέτηση αποτελεί την δικαιολογητική βάση όλων οι οποίοι υποστηρίζουν πως δεν έπρεπε να γίνουν – τότε – εκλογές.

Δηλαδή, τότε, δεν έπρεπε να μιλήσει ο λαός. Έτσι, απλά, για να συνεννοούμεθα, χωρίς υποκρισίες, δηλαδή (!!!).

Ο Ν. Παπαδάκης ο.π.π. σελ. 764 καταλήγει ως εξής ...«... *η εκδοχή (-) του λάθους (-) είναι απλή και πειστική.*

Ασφαλώς ως λάθος δεν εννοεί το μέγαλωμα της Ελλάδας. Εννοεί την διεξαγωγή των εκλογών της 1.11 ...»...

Αυτό το φαινόμενο οδήγησε στην καταστροφή. Δεν υπήρξε μόνον μικρασιατική. Υπήρξε, κυριολεκτικώς, Ελληνική, όπως (και) στην συνέχεια εξηγείται.

Η Πηνελόπη Δέλτα³⁰ στην εγγραφή της 10^{ης} Νοεμβρίου 1920 αναδεικνύει *σκηνή σπάνιας ανοησίας*. Αναφέρεται σε διαδηλώσεις αντιβενιζελικών. Κραύγαζαν ρυθμικά: *Δεν – τα – θέλομε (!!!)*. Δεν ήθελεν, δηλαδή, τα νέα εδάφη της βενιζελικής πολιτικής. Το σύνθημα αντιστοιχεί στην ομοίως ανόητη επιλογή μιας *“Ελλάδος μικράς και εντίμου”*. *Ο λαός με τέτοια συνθήματα αυτοκτονούσε.*

Και δεν ήταν μόνον ο λαός. Ο Ν. Παπαδάκης ο.π.π. σελ. 752 αναφέρεται στην αρθρογραφία της ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ. Ο Αγγ. Βλάχος την 12

²⁹ Ι. Μεταξά Ημερολόγιο ο.π.π. σελ. 507.

³⁰ Π. Σ. Δέλτα Ελ. Κ. Βενιζέλος Επιμέλεια Π.Α. Ζάνας ΕΡΜΗΣ 2009 σελ.

Οκτωβρίου 1920 αναπολούσε τις περασμένες εποχές, όταν η Ελλάς ήταν μικρή και δεν έφθανε μέχρι τον Βόσπορο, διότι στη συνέχεια έγινε **μεν μεγάλη αλλά μετατράπηκε σε φέουδο των ξένων (!!!)**.

*Κυριολεκτικώς πρόκειται για ομαδική παράκρουση.*³¹

- Παραγνωρίζονταν πρόδηλη εθνική ανάγκη. Με τους βαλκανικούς πολέμους, όπως ιστορήθηκε άνω υπό 8, εξασφαλίστηκε η **εθνική βιωσιμότης**. Αυτή τη βιωσιμότητα έπρεπε ήδη να κατοχυρώσουμε. Μάλιστα μέσα στις νέες γεωπολιτικές ανακατατάξεις που δημιουργούσε ο τουρκικός **εθνικισμός**. Αυτή ήταν η ουσία της επεκτατικής πολιτικής του Βενιζέλου. Αυτή ακριβώς αποτυπώνεται στο άνω από 22.9.20 τηλεγράφημα προς Lloyd George. Ζητά (ο Βενιζέλος) **Ελληνο – Χριστιανικό** φράγμα κατά του **Ισλαμικού** επεκτατισμού αλλά και του αντιστοίχου **Ρωσικού – Σοβιετικού**.

- Υπήρξαν και αντιβενιζελικοί με ορθολογική θεώρηση των πραγμάτων. Είναι χαρακτηριστική η εισήγηση του Ιωάννου Θεοτόκη. Την έχει αναδείξει ο γιος τους Σπύρος.

Η εισήγηση αυτή είναι καταπληκτική. Ο εκπρόσωπος μιας από τις – και σήμερα ακόμη – πλέον ακραιφνείς φιλοβασιλικές οικογένειες της χώρας επισκέπτεται τον Κωνσταντίνο, ευρισκόμενο ακόμη στην Ελβετία. Και του εκθέτει 'ότι οι νικήτριες, πλέον, δυνάμεις της Entente διάκεινται απέναντί του εχθρικός. Εν όψει αυτού απευθύνει έκκληση και τονίζει προς τον Βασιλέα επί λέξει ... «... **να μην επιστρέψετε στην Ελλάδα μέχρις 'οτου ρυθμισθούν οι σχέσεις Σας με την νικήτριαν Αντάντ ...**»...³²

31 Έχει και η τραγωδία την κωμική της διάσταση. Ο Παπαδάκης ο.π.π. σελ. 763 αναφέρεται στον Κ. Ζαβιτσιάνο. Ο τελευταίος είχε προτείνει διάσπαση του νομού Αττικοβοιωτίας σε δύο περιφέρειες. Η μία θα εκτεινόταν σ' Αθήνα και Πειραιά. Η δεύτερη στις αγροτικές περιοχές του νομού. Η πρόταση απερρίφθη. Το κόμμα υπέκυψε στους υποψηφίους των γεωργικών περιοχών. Την αντίδραση υποστήριξε ο άσημος βουλευτής Κουτσοπέταλος.

Και επιλέγει ο Ζαβιτσιάνος: **για να βγει ο Κουτσοπέταλος δεν εξελέγη ο Βενιζέλος**. Πράγματι ήταν υποψήφιος βουλευτής σε πλειάδα περιφερειών. Σε ουδεμία εξελέγη.

Ο Βενιζέλος μετά τον θρίαμβο δεν κρίθηκε ικανός να είναι έστω βουλευτής (!!!).

Το κόμμα των Φιλελευθέρων σφαγιάσθηκε σε όλο το νομό Αττικοβοιωτίας. Υπήρξε θύμα του κομματισμού (!!!).

32 Σ.Ι. Θεοτόκης Πολιτικά Αναμνήσεις, Αθήνα: έκδ. συγγραφέα 1986, σ. 37-38.

Εν τούτοις, παρά πάσα έννοια φροντίδας του εθνικού συμφέροντος, ο Κωνσταντίνος επέστρεψε και ανέλαβε τον αγώνα κατά των Τούρκων στην Μικρά Ασία με τα γνωστά τραγικά αποτελέσματα.³³

Οι ατυχείς πρόσφυγες βρέθηκαν μεταξύ δύο πυρών. Οι Τούρκοι έπαιρναν εκδίκηση για τον εναντίον τους εθνικοαπελευθερωτικό μας αγώνα. Η **μικροελλαδική** πεποίθηση των μετανοεμβριανών αντιμετώπιζε τους αδελφούς μας Μικρασιάτες ως **“μιάσμα”**. Αποκορύφωση αυτής της αντίληψης είναι ο ν. **2870/18.7.20 ΦΕΚ 119**.

Δια του νόμου αυτού ουσιαστικά απαγορεύονταν η έλευση των Μικρασιατών στην Ελλάδα. Δεν έχει υπάρξει πλέον **μισαλλόδοξο νομοθετικό κείμενο (!!!)**. De facto τον ημιακύρωσε – παρανόμως αλλά κατά ηθική και πατριωτική επιταγή – ο Νικόλαος Στράτος.³⁴

Διέταξε τον υπουργό Ναυτιλίας, προσκείμενο στο κόμμα του, να στείλει τα όπυ της γης πλοία προς διάσωση των προσφύγων.³⁵

• Το περιστατικό διηγείται ένας εκ των **τελευταίων αυτοπτών** της τραγωδίας. Ο φιλόσοφος καθηγητής και ακαδημαϊκός Κ.Ι. Δεσποτόπουλος: στο βιβλίο **“Η Δίκη των οκτών και η εκτέλεση των έξι”** σελ. 14.

Είναι συγκινητική η από 25 Αυγούστου 1922 επιστολή του εθνομάρτυρος Χρισσοτόμου Σμύρνης. Αγαπά τον Βενιζέλο. Τον προσαγορεύει αδελφό. Εν τούτοις του γράφει: ... «... είχατε την ατυχή και

33 Και αναφορικά προς την στάση αυτή του Έλληνος Βασιλέως, δεν είναι επιτρεπτό να μην επισημάνουμε ότι το 1947, όταν ο Φίλιππος, γιος του βασιλόπαιδος Ανδρέου της Ελλάδος, τελούσε γάμο με την και ήδη Βασίλισσα Ελισσάβετ, ουδεμία από τις τέσσερις αδελφές του προσκλήθηκε. Αυτό δε διότι οι σύζυγοί τους, Γερμανοί, είχαν διαβληθεί ως προσκείμενοι στον Εθνικοσοσιαλισμό. Αλλά η οποιαδήποτε πολιτική προτίμησή τους υπήρξε μικρότερης σημασίας από την διαγωγή του Κωνσταντίνου ο οποίος – αν και ανεύθυνος (κατά το πολίτευμα) άρχων – επιθυμούσε να καθορίζει την εξωτερική πολιτική του κράτους μας κατά την διάρκεια του Α΄ παγκοσμίου πολέμου. Και πρέπει εδώ να τονισθεί ότι την άρνηση της πρόσκλησης επέβαλε η βρετανική κυβέρνηση έναντι της οποίας τα μέλη της εκεί βασιλικής οικογένειας υποτάσσονταν, κατά την κοινοβουλευτική τάξη, άλλωστε. (βλ. Αλκμήνης Παλαιολόγου, Πριγκίπισσες της Ελλάδος, Αθήνα: Φερενίκη σ. 64-65.

34 Φωτοτυπία του νόμου στο βιβλίο **“Η Δίκη των Οκτώ και η εκτέλεση των Έξι”** σελ. 44 Έκδοση Ιδρύματος 2010.

35 Είναι σημείο των καιρών: ο Νικ. Στράτος υπήρξε ένας των έξι εκτελεσθέντων.
Ο σπασμός του πάθους εκδιώκει την λογική.

ένοχον έμπνευσιν να διατάξετε εκλογάς ...»... Η επιστολή συνάπτεται εν παραρτήματι.

Η πλήρης ελπίδων εκστρατεία κατέληξε σε καταστροφή. Οι ηττημένοι του πολέμου (Τούρκοι) νίκησαν τους νικητές (Έλληνες). Οι Τούρκοι είχαν πολεμήσει στο πλευρό της Γερμανίας: **ηττήθησαν**. Οι Έλληνες, αντιστρόφως, είχαν πολεμήσει στο πλευρό των Αγγλογάλλων: **νίκησαν**.³⁶ Του φοβερού συμβάντος ακολούθησε σειρά αρνητικών αλυσιδωτών συνεπειών. **Φθάνουν και μέχρι σήμερα: μάλιστα (και) επιτεινόμενες (!!!)**.

• Παγιώθηκε η επιβολή του Κεμάλ. Υπό την ηγεσία του η Τουρκία αναγεννήθηκε. Επαναβεβαίωσε την πλήρη κυριαρχία της στην περιοχή. Ανέκτησε υπεροχή έναντι της Ελλάδας. Έδειξε πως ουδέποτε έπαψε να εμφορείται από αισθήματα αντεκδίκησης, *revanchisme*. Ο Κωστ. Αλ. Καραμανλής³⁷ προβάλλει σχετικώς κρίσιμες επισημάνσεις: στην σελ. 77 παραθέτει στιχομυθία μεταξύ του Άγγλου υπουργού ser Percy και του ιταλού υφυπουργού Grandi. Ο πρώτος επισημαίνει προς τον δεύτερο ...«... **μήπως οι Τούρκοι δυσκολεύονταν να αντιμετωπίσουν ως ίσους αυτούς που στο παρελθόν ήταν μια υπόδουλη φυλή ...**»... Αρνητικά ήταν τα αισθήματα και στην ελληνική λαϊκή βάση. Εκτίθεται, ομοίως, από τον **Καραμανλή**, σελ. 79, η αντίληψη των Μικρασιατών. Κατ' αυτούς δεν ήταν νοητή ...«... **πολιτική συμφιλίωσης με τον προαιώνιο εχθρό ...**»... Δεν ήταν νοητή η φιλία του "**αιμοσταγούς Kemal**".

• Οι δυσχέρειες ήταν εγγενείς και τεράστιες. Ο Βενιζέλος δεν αποθαυράσθηκε. Πίστεψε στην ανάγκη "**Ελληνο – Τουρκικής φιλίας**".

Επίμονος και αισιόδοξος επιχείρησε διαπραγματευτικά, ό,τι ήταν δυνατόν (**Καραμανλής** σελ. 73-97). Τελικά η "**Ελληνοτουρκική φιλία**"

36 Έχει συντρέξει για την Ελλάδα κάτι το μοναδικό. Αποτελεί την μόνη χώρα που νίκησε στον πόλεμο (1914-1918). Νικήθηκε όμως αμέσως μετά. Και μάλιστα από νικητή που τελούσε υπό διάλυση. Είχε χωρισθεί σε δύο στρατόπεδα Κεμάλ και Σουλτάνου.

37 "**Ο Ελ. Βενιζέλος και οι εξωτερικές μας σχέσεις**" 1938-1939 Παπαζήσης 1995.

υπεγράφη ως σύμφωνο της **25.10.1930** σε ατμόσφαιρα πανηγυρική (Καραμανλής ο.π.π. σελ. 92 και Γρηγ. Δαφνής “*Η Ελλάδα μεταξύ Δύο Πολέμων*” Ίκαρος 1974 τομ. 2 σελ. 68).

15. *Η πραγματικότητα υπήρξε ισχυρότερη της αισιοδοξίας του Βενιζέλου.* Οι καλές προθέσεις έμειναν στα χαρτιά.³⁸

Προϋπόθεση αυτονόητη για ειρήνευση εν γένει, πρώην εμπολέμων είναι πάντα **μια**: Η **αληθινή** παραίτηση από εδαφικές διεκδικήσεις.

Η Τουρκία όμως, αληθινά, ουδέποτε **παραιτήθηκε**. **Ουδέποτε αποδέχθηκε πως οι Έλληνες είχαν ιστορικό δικαίωμα ανάκτησης εδαφών τα οποία οι Τούρκοι κατείχαν ως κατακτητές (!!!).**

• Η πάγια επιδίωξη τους εκδηλώθηκε πανηγυρικά μόλις μετά δέκα χρόνια. Ο β' Παγκόσμιος Πόλεμος είχε αρχίσει την 1 Σεπτεμβρίου 1939. Την 6^η Απριλίου 1941 οι Γερμανοί κτύπησαν τα ελληνικά οχυρά στην Μακεδονία. Την 27 Απριλίου εισήλθαν στην Αθήνα.

Οι Τούρκοι την 1 Μαΐου 1940 ζήτησαν **άδεια** από τους Άγγλους ώστε να καταλάβουν τα νησιά του Αιγαίου (!!!). Έλεγαν: καλλίτερα εμείς, που είμαστε ουδέτεροι. Ωστε να μην καταληφθούν από τους Γερμανούς, δηλαδή, από τους εχθρούς.

Αποτελεσματική υπήρξε η στάση του πρωθυπουργού Εμμ. Τσουδερού.³⁹ Οι Άγγλοι **δεν** επέτρεψαν.

Οι Γερμανοί κατέλαβαν τα νησιά *manu militari* ως κατακτητές και προς ίδιον όφελος. Έτσι μεταπολεμικά τα νησιά περιήλθαν πάλι σ'εμάς.

• Την 6.9.1955 ο τουρκικός όχλος υποκινούμενος από την κυβέρνηση Μεντερές, τον ίδιο τον Μεντερές, όπως και τον υπουργό των εξωτερικών, αλλά και τον πρόεδρο της Τουρκικής Δημοκρατίας, **ξεκλήρισε** τον ελληνισμό της Κωνσταντινούπολης. Ήταν οι εκεί εγκατεστημένοι: **etablis** κατά την διεθνή ορολογία. Είχαν εξαιρεθεί από την ανταλλαγή

38 Ο Βενιζέλος πρότεινε τον Κεμάλ για βραβείο Νόμπελ Ειρήνης έτους 1931 (Καραμανλής ο.π.π. σελ. 96). Η πρωτοβουλία αυτή του Βενιζέλου ενείχε προφανώς στοιχείο υπερβολής.

39 Εμμ. Τσουδερού Ιστορικό Αρχείο. Φυτράκης 1990 τομ. Α' σελ. 24.

των πληθυσμών. Η διαβίωσή τους ήταν νομικά – απολύτως – κατοχυρωμένη. Η ατιμώρητη αγριότητα των Τούρκων οδήγησε στην – κατά κυριολεξία – εξάλειψή τους.⁴⁰

Προς δικαιολόγηση επικαλέσθηκαν βανδαλισμό που είχε προκληθεί στην κατοικία του Kemal στην Θεσσαλονίκη. Οι ζημιές, ασήμαντες, είχαν προκληθεί από πράκτορες Τούρκους (!!!).

• Είναι **εξαιρετικά διδακτικό** ό,τι συνέβη στην Κύπρο μεταξύ τέλους Ιουλίου και μέσων Αυγούστου 1974. Το **Καθεστώς Ιωαννίδη** απειπειράθη να δολοφονήσει τον Μακάριο. Επρόκειτο, ασφαλώς, περί κακουργίας. Αλλά η κακουργία ήταν ενδοελληνική. Εφημολογείτο η απόπειρα ως στοχεύουσα την ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα.

Υλική, όμως, συνέπεια, οιαδήποτε, προς την κατεύθυνση αυτή **δεν έχει διαπιστωθεί**.

Σε κάθε περίπτωση ενδιαφέρον τουρκικό θα μπορούσε να δικαιολογηθεί στο διάστημα που η τύχη του Μακαρίου ήταν υπό διακύβευση. Όμως ο Μακάριος σώθηκε. Επί πλέον, **η πολιτειακή ισορροπία στην Μεγαλόνησο ουδέποτε διαταράχθηκε**. Εξ άλλου στην Ελλάδα από 24.7.74 είχαμε αποκατάσταση των ελευθέρων θεσμών. Πρωθυπουργός είχε ορκισθεί ο **Κωνσταντίνος Καραμανλής** επί κεφαλής **“Κυβέρνησης Εθνικής Ενότητας”**. Αντιπρόεδρος αυτής ήταν ο **Γεώργιος Ι. Μαύρος**.

Από 25 Ιουλίου 1974 στην Γενεύη είχε αρχίσει συνδιάσκεψη για εξέταση των συμβάντων στην Κύπρο. Παράλληλα το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ είχε εκδόσει την υπ' αριθμ. **353/74** απόφασή του **απαγορεύουσα** την οιαδήποτε **διείσδυση τουρκικών δυνάμεων**. Διεθνής και ομόφωνη ήταν ήδη η καταδίκη της Τουρκίας που εν τω μεταξύ **είχε αποβιβάσει** δυνάμεις.

40 Φωτογραφίες της χαρακτηριστικής αγριότητας των Τούρκων στο Γ.Κ. Στεφανάκης “Αποστασίας Ανατομή - Κ. Μητσοτάκη Ιχνηλασία” ΣΙΔΕΡΗΣ, 2019, σελ. 52-59.
Ανάγλυφη, εκεί, αναπαριστάται η αγριότητα των Τούρκων εναντίον μας (!!!).

Ο πρωθυπουργός Κων. Καραμανλής απευθύνθηκε στο ΝΑΤΟ.⁴¹ Ζήτησε την άμεση αρωγή του. Το ΝΑΤΟ δεν ανταποκρίθηκε. Βασικώς υποστήριξε πως προστατεύει τα μέλη του από “έξωθεν” προσβολές. Άρα και ότι δεν επεμβαίνει σε διενέξεις μεταξύ των μελών του, εσωγενείς δηλαδή.

- Την 14 Αυγούστου 1974 εξαπολύθηκε στην Κύπρο νέα μεγάλης κλίμακας τουρκική επιχείρηση. Η Ελλάδα έκρινε ότι δεν ήταν δυνατή η στρατιωτική ενίσχυση της Κύπρου.⁴² Ταυτόχρονα, η Ελλάδα, απογοητευμένη από την συμπεριφορά των συμμάχων στο ΝΑΤΟ, δήλωσε πως εγκαταλείπει το στρατιωτικό σκέλος της συμμαχίας.

Η αποχώρηση δεν ωφέλησε. Οι Τούρκοι κατείχαν, τότε, το 7% (περίπου) της Κύπρου. Εκτάθηκαν στο (περίπου) 38%. Η επιβληθείσα κατοχή είναι παράνομη. Αντιφάσκει προς την άνω 353 απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας αλλά και προς την εν τω μεταξύ εκδοθείσα νέα 355.

Επί πλέον, ίδρυσαν στα παρανόμως κατεχόμενα εδάφη νέο κράτος: *Τουρκοκυπριακό*. Δεν αναγνωρίζεται διεθνώς. Αποτελεί όμως μαχαιριά στα πλευρά του Ελληνισμού που περιλαμβάνει και την Κύπρο. Έτσι αξιολογεί την εισβολή (και) ο Τάκης Λαμπριάς σε ενημερωτικό του σημείωμα.⁴³

Έκτοτε η τουρκική επιθετικότητα αυξάνει. Είναι πλέον καθημερινές *οι διεκδικητικές υπερπτήσεις τουρκικών μαχητικών στο Αιγαίο*.

- Ο Γεώργιος Μαύρος ως Αντιπρόεδρος και υπουργός Εξωτερικών της Κυβέρνησης “*Εθνικής Ενότητας*”, διεξήγαγε τις αποτυχούσες συνομιλίες της Γενεύης. Απέκτησε άμεση εμπειρία των τουρκικών

41 ΑΡΧΕΙΟ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ Εκδοτική Αθηνών 1993(εφ’εξής “*Αρχείο*”). τομ. 8 σελ. 85. Περιέχεται εκεί (και) μνημόνιο του Ευαγγέλου Αβέρωφ. Αποτυπώνονται οι θέσεις της ηγεσίας των Ενόπλων Δυνάμεων.

42 “*Αρχείο*” τομ. 8, σελ. 89.

43 Αρχείο 8 σελ. 89.

επιδιώξεων. Τις εκθέτει με σαφήνεια σ'εξαιρετικά ενδιαφέρον βιβλίο του.⁴⁴

Στο έβδομο κεφάλαιο του πονήματος διαλαμβάνει τις από ετών δηλώσεις τούρκων ηγετών για τα νησιά του Αιγαίου. Το βιβλίο είναι **αποκαλυπτικό**. Είναι εντυπωσιακός ο κατάλογος των Τούρκων αξιωματούχων που επιβουλεύονται την Ελλάδα. Είναι απειλιτικώτατες κατά περιεχόμενο οι δηλώσεις τους. Ο Γεώργιος Μαύρος έχει σταχειολογήσει ό,τι ακολουθεί:

...«... ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥΡΚΩΝ ΗΓΕΤΩΝ
ΓΙΑ ΤΑ ΝΗΣΙΑ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ...»...

- Δήλωση του **Τούρκου Υπουργού Εξωτερικών κ. Feridun Cemal Erkin** το 1964 στο Λονδίνο, κατά τη συνάντηση των Υπουργών Εξωτερικών της Ελλάδος και της Τουρκίας

«Έγιναν λάθη τόσο από την τουρκική όσο και από την ελληνική ηγεσία μετά τους δύο παγκόσμιους πολέμους.

Πρώτο λάθος : Όταν ο **Κεμάλ**, με την Συνθήκη της Λωζάννης, **δέχθηκε την προσάρτηση των νησιών του Αιγαίου στην Ελλάδα**.

Δεύτερο λάθος : Όταν η Ελλάς κατά το Συνέδριο της Ειρήνης στο Παρίσι το 1946-47, δεν προσέφερε τουλάχιστον τα μισά Δωδεκάνησα στην Τουρκία για να ενισχύσει την ελληνοτουρκική φιλία».

- Δήλωση του **Τούρκου Υπουργού Εξωτερικών κ. Turan GUNES** στην τουρκική εφημερίδα C U M H U R I Y E T της 3 Ιουνίου 1974

«... Ο βυθός του Αιγαίου και τα νησιά που βρίσκονται κοντά στις ηπειρωτικές ακτές **αποτελούν προέκταση της Μικράς Ασίας**».

- Δήλωση του τότε **Αρχηγού της Αντιπολιτεύσεως κ. Suleyman DEMIREL** στην τουρκική εφημερίδα MILLIYET της 9 Ιουνίου 1974

«... Η Τουρκία και η Ελλάς εκτιμούν την αξία της ειρηνικής συννυπόρξεως ... Η διαφωνία παρουσιάστηκε, επειδή τα νησιά που

44 **ΕΘΝΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ Η δημοκρατία σε κρίση. Εξωτερικές απειλές**. “ΑΤΛΑΝΤΙΣ” 1978.

βρίσκονται πολύ κοντά στην Τουρκία ανήκουν στην Ελλάδα και όχι στην Τουρκία ... Τα νησιά αυτά αποτελούν τμήμα της Ανατολίας και για αιώνες ανήκαν στο Κράτος εκείνο που είχε την κυριαρχία της Ανατολίας ...».

- Δήλωση του Πρωθυπουργού της Τουρκίας κ. **Bulent ECEVIT** την 30 Ιουλίου 1974

«Η άμυνα των νησιών του Αιγαίου θα πρέπει να αναληφθεί **από κοινού από την Ελλάδα και την Τουρκία** ως συμμάχους μέσα στο ΝΑΤΟ».

- Δήλωση του Τούρκου Υπουργού Αμύνης κ. **Hasan ISIK** στην αμερικανική εφημερίδα CHRISTIAN SCIENCE MONITOR της 1 Αυγούστου 1974

«Η Τουρκία παρέδιδε συνεχώς εδάφη για να επιτύχει αληθινή ειρήνη: την Θεσσαλονίκη μετά τον Α' Παγκόσμιο και τη Δωδεκάνησο μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. **Η γενναιοδωρία της Τουρκίας προφανώς παρερμηνεύθηκε από την Αθήνα**».

- Δήλωση του Τούρκου Πρωθυπουργού κ. **Sadi IRMAK** στο Ικόνιο, όπως δημοσιεύτηκε στην τουρκική εφημερίδα HUBRIYET την 18 Ιανουαρίου 1975

«**Δεν θα παραχωρήσω το Αιγαίο σε κανένα. Το μισό Αιγαίο ανήκει σε μας.** Αυτό πρέπει να το γνωρίζει ο κόσμος. Δεν έχουμε την πρόθεση να καινοτομήσουμε επάνω σε θέματα εξωτερικής πολιτικής. Εάν η τιμή ή τα συμφέροντα του τουρκικού Έθνους απειληθούν, θα συντρίψουμε το κεφάλι του εχθρού».

- Δήλωση του Τούρκου Υπουργού Αμύνης κ. **Semih SANCAR** στο τουρκικό περιοδικό YANKI της 20 Ιανουαρίου 1975

«**Στο Αιγαίο η ισορροπία δυνάμεων είναι σαφώς υπέρ της Τουρκίας** – και μάλιστα σε τέτοια έκταση ώστε, εκτός από την ισορροπία δυνάμεων, και τα βλέμματα και οι σκέψεις των Τούρκων παλαιών κατοίκων και

νησιών είναι εστραμμένα προ την εγκατάστασή τους στις απέναντι ακτές, που βρίσκονται λίγα μόνο μίλια μακριά».

- Δήλωση του Μονίμου Υφυπουργού Εξωτερικών κ. **Melih ESENBEL** στην Εθνοσυνέλευση της Αγκύρας, κατά τη συζήτηση του προϋπολογισμού του Υπουργείου Εξωτερικών την 22 Ιανουαρίου 1975

«**Στο Αιγαίο πρέπει να ακολουθήσουμε αναγκαστικά δυναμική πολιτική.** Οι συνθήκες σήμερα είναι διαφορετικές από τις συνθήκες του 1923. Η δύναμη της Τουρκίας έχει μεγαλώσει. Όταν μιλούμε για την ανάγκη δυναμικής πολιτικής, δεν εννοούμε ότι ο στρατός πρέπει να δράσει αμέσως και ότι πρέπει να καταλάβουμε τα νησιά. Τα οικονομικά μας συμφέροντα πρέπει να διασφαλισθούν στο Αιγαίο ... **Η Κύπρος αποτελεί το πρώτο βήμα προς το Αιγαίο**».

- Δήλωση του Στρατηγού **Suat AKTULGA**, Διοικητή της 2^{ης} Στρατιάς. Εγινε στο Ικόνιο και δημοσιεύτηκε στην τουρκική εφημερίδα GUNAYDIN την 25 Ιανουαρίου 1975

«Οι Έλληνες δεν μπορούν ποτέ να γίνουν φίλοι με τους Τούρκους, όσο δεν εγκαταλείπουν την Μεγάλη Ιδέα. Γι'αυτό **πρέπει να τεθεί θέμα Δωδεκανήσων και Δυτικής Θράκης**».

- Ο κ. **Ergun GOZE**, αρθρογράφος της τουρκικής εφημερίδας TERCUMAN, σχολιάζοντας τη δήλωση του Στρατηγού Suat ACTULGA, Διοικητού της 2^{ης} Στρατιάς, δεν πρέπει να τεθεί θέμα Δωδεκανήσων, γράφει στο φύλλο της 30 Ιανουαρίου 1975

«**Οι Έλληνες ποτέ δεν κρατούν το λόγο τους** και δεν θα εγκαταλείψουν ποτέ την Μεγάλη Ιδέα. Ετσι, εξόπλισαν τα Δωδεκάνησα, τα οποία έχουν καταστεί η μεγαλύτερη απειλή κατά του Τούρκων ... Επαναλαμβάνουμε ότι το Κυπριακό δεν είναι το μόνο μας πρόβλημα με την Ελλάδα. Υπάρχουν τα προβλήματα της Δυτικής Θράκης, των χωρικών υδάτων, της υφαλοκρηπίδος, της αλιείας και του εναερίου χώρου – με άλλα λόγια, η Μεγάλη Ιδέα και τα παρακλάδια της. Ανάμεσα σ'αυτά

πρώτο έρχεται το πρόβλημα των Δωδεκανήσων. *Πρέπει χωρίς άλλο να πάρουμε από τους Έλληνες τα νησιά εκείνα της Δωδεκανήσου, που βρίσκονται μέσα στα χωρικά μας ύδατα. Το πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση αυτή είναι η αποστρατικοποίησή τους».*

- Απόσπασμα άρθρου κ. *Haluk BAYULKEN*, πρώην Υπουργού των Εξωτερικών, που δημοσιεύθηκε στην τριμηνιαία επιθεώρηση της Αγκύρας, «Διεθνής Πολιτική», Τόμος 4, άριθμ. 2-3, Φεβρουάριος 1975

«Η Ελλάς δεν δίστασε να επιχειρήσει μια πολιτική εδαφικής επεκτάσεως ... Η προαναφερόμενη προσάρτηση προκάλεσε ανησυχία στην Τουρκία, γιατί η εδαφική αυτή επέκταση της Ελλάδος θεωρήθηκε από τη γειτονική της χώρα ως μονομερές βήμα που *ανατρέπει την ισορροπία που καθιερώθηκε στη Λωζάννη*. Σημειώθηκε επίσης ότι ήταν η πρώτη παρόμοια κίνηση της Ελλάδος από το 1923».

- Άρθρο του Πρέσβευς κ. *Nuri EREN* που δημοσιεύτηκε στην τουρκική εφημερίδα *MILLIYET* την 21 Μαρτίου 1975

«Η πολιτική ιστορία των νησιών διέπεται από την γεωγραφική τους θέση. Ήταν *πάντοτε ανάγκη να παραμείνουν ενωμένα με την Μικρά Ασία* ... Κατά τις διαπραγματεύσεις μεταξύ της Ιταλίας και των Συμμάχων», δεν αντιταχθήκαμε στην παραχώρηση των νησιών στην Ελλάδα. Η Συνθήκη Ειρήνης όμως αναγνώρισε την στρατηγική σημασία των νησιών για την Τουρκία στην δεύτερη παράγραφο του άρθρου 14, η οποία προβλέπει τον μόνιμο αφοπλισμό των νησιών».

- Άρθρο του *Καθηγητού Ahmed Sukru ESMER* που δημοσιεύτηκε στην τουρκική εφημερίδα *BARIS*, επίσημο όργανο του Λαϊκού Κόμματος, την 22 Μαΐου 1955

«Το Αιγαίο έχει καταστεί θέμα σοβαρότερης διαφωνίας μεταξύ της Ελλάδος και της Τουρκίας από όσο το Κυπριακό. Και εάν δεν μεταβληθεί η άκαμπτη θέση της Ελλάδος, *θα είναι δύσκολο να αποφευχθεί ο*

πόλεμος. Η Ελλάδα χρησιμοποιεί τα νησιά που αποτελούν τμήμα της Μικράς Ασίας, για να απομονώσει την Τουρκία από τον υπόλοιπο κόσμο.

Είναι περιττό να πούμε ότι μια χώρα με πληθυσμό 40 εκατομμυρίων δεν μπορεί να δεχθεί μια τέτοια κατάσταση εξ αιτίας μερικών μικρών νησιών τα οποία στην πραγματικότητα αποτελούν προέκταση του εδάφους της. Η συγκατάθεση για την προσάρτηση των νησιών από την Ελλάδα **αποτελέσε διπλό λάθος** που διαπράχθηκε πρώτα στη Λωζάννη και ύστερα μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Η συντομότερη οδός είναι **η επανόρθωση των σφαλμάτων δια της επανακαταλήψεως των νησιών.** Για να το κατορθώσουμε θα πρέπει οπωσδήποτε να κάνουμε πόλεμο. Οι Έλληνες παρέχουν προσχήματα κάθε μέρα γι' αυτό. Η οδός αυτή είναι η τελευταία φάση του πολέμου της ανεξαρτησίας».

- Δημοσίευμα της τουρκικής εφημερίδας **CUMHURİYET** της 3 Απριλίου 1975. Ένας ανώτερος κρατικός υπάλληλος έκανε την ακόλουθη δήλωση:

«Η Ελλάδα προσπαθεί να μεταβάλει το Αιγαίο σε ελληνική λίμνη, επεκτείνοντας τα χωρικά της ύδατα σε 12 μίλια. Εν τω μεταξύ, φοβούμενη επέμβαση, συγκεντρώνει δυνάμεις στα νησιά και διαμαρτύρεται στον ΟΗΕ, ισχυριζόμενη ότι γίνονται πτήσεις τουρκικών αεροσκαφών στον δικό της εναέριο χώρο. Η συγκέντρωση δυνάμεων της Ελλάδος στα νησιά της Ρόδου και της Κω δεν έχει μεγάλη σημασία για μας. Εμείς εύκολα **μπορούμε να έχουμε τα νησιά αυτά εντός ακτίνας πυροβολικού των 155.** Σε περίπτωση ελληνο-τουρκικού πολέμου, όσο ανεπιθύμητος κι αν είναι, θα έχουμε να χρησιμοποιήσουμε εναντίον των νησιών αυτών τα αποβατικά πλοία τα οποία κατασκευάστηκαν ειδικά για την Κύπρο. Αυτά τα πλοία μπορούν εύκολα να εξυπηρετήσουν και άλλους σκοπούς, τώρα που η αποστολή τους στην Κύπρο τελειώσε».

- Δήλωση του Τούρκου γεροισιαστή κ. Kamuran INAN στη Γερουσία την 7 Απριλίου 1975

«Υπάρχουν ενδείξεις ότι η Ελλάς προτιμά περιπέτειες από κάποιο είδος σχέσεων και συνεργασίας με την Τουρκία. Δεν θα έπρεπε να λησμονείται ότι η στρατιωτική ισχύς εξουδετερώνει την επιθυμία για περιπέτειες».

- Δηλώσεις του *Τούρκου Πρωθυπουργού Suleyman DEMIREL* στη γαλλική εφημερίδα LE MONDE της 20 Μαΐου 1975

«... Λάβετε υπόψη, ότι *βλέπουμε τα φώτα από την μια όχθη στην άλλη (ελληνικά νησιά – ακτές Τουρκίας)*. Δεν φοβούμαστε ότι οι Έλληνες θα καταλάβουν την Τουρκία αλλά, οχυρώνοντας και στρατικοποιώντας τα νησιά, παρεβίασαν τις συνθήκες ...».

- Άρθρο του κ. *Ergun GOZE* στην τουρκική εφημερίδα TERCUMAN της 12 Ιουνίου 1976

«Μια πόρτα πρέπει να είναι η ανοικτή ή κλειστή. Η πόρτα του ελληνο-τουρκικού πολέμου δεν είναι παρ'όλα αυτά ούτε ανοικτή ούτε κλειστή· και αυτό είναι το χειρότερο. Η συγκέντρωση ελληνικού στρατού στα νησιά μας της Δωδεκανήσου είναι προφανής.

«Οι τουρκικές ένοπλες δυνάμεις αποφάσισαν να πάρουν μέτρα στα Δωδεκάνησα και αυτό, τόσο για λόγους στρατηγικούς όσο και λόγω της επεκτάσεως της Ελλάδος.

«*Αυτή τη φορά ο τουρκικός στρατός θα ενεργήσει στηριζόμενος στις βάσεις του στην Κύπρο. Θα πρέπει όμως να ενεργήσει έτσι που να αποσπάσει μια για πάντα τα Δωδεκάνησα και την Δυτική Θράκη από την Ελλάδα ...*».

- Δημοσίευμα του γαλλικού περιοδικού PARIS-MATCH της 5 Ιουλίου 1975, με τον τίτλο «Οι Τούρκοι Οργίζονται».

«*Suleyman DEMIREL*: Κοιτάξτε τον χάρτη! Μοιάζει το Αιγαίο με ελληνική λίμνη; Αλλωστε, τα διδάγματα της ιστορίας ενισχύουν τα διδάγματα της γεωγραφίας έως τα τελευταία χρόνια, *τα νησιά του Αιγαίου ανήκαν πάντα σ'αυτόν που κατείχε την Ανατολία*. Ύστερα

υπάρχει και ο κοινός νους. Και σ'αυτή την περίπτωση αρκεί να κοιτάξουμε τον χάρτη: πολλά ελληνικά νησιά απέχουν λιγότερο από 12 μίλια από την τουρκική ακτή. Σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, η ελληνική επικυριαρχία θα εκτεινόταν ως τις ακτές της Τουρκίας. Και οι Τούρκοι θα έπρεπε να πάρουν διαβατήριο για να πάνε να κάνουν μπάνιο ! ...».

• Δηλώσεις του *Πρωθυπουργού κ. Sadi IRMAK* στην τουρκική εφημερίδα TERCUMAN της 20 Φεβρουαρίου 1976

«Για την Τουρκία, το Αιγαίο Πέλαγος είναι ζήτημα ζωής ή θανάτου. Κανείς στην Τουρκία δεν θα δεχθεί να μεταβληθεί σ'ελληνική λίμνη. Δεν μπορεί να υπάρξει Τουρκία χωρίς Αιγαίο. Η υφαλοκρηπίδα της Ανατολίας εκτείνεται ως το μέσο του Αιγαίου. Είναι γεωλογικά αποδεδειγμένο ότι το τρίγωνο Τσανακαλέ – Πειραιάς – Αττάλεια βρίσκεται στην τουρκική υφαλοκρηπίδα».

• Δηλώσεις του κ. *Tekin ERER*, πρώην βουλευτού του τουρκικού Κόμματος της Δικαιοσύνης, στην τουρκική εφημερίδα SON HAVADIS της 20 Μαρτίου 1976

«Η πλειοψηφία των ελληνικών νησιών, που δεν είναι παρά η συνέχεια της Μικράς Ασίας, βρίσκεται επάνω στην δική μας υφαλοκρηπίδα.

Τα νησιά αυτά, αφού ήταν για 600 χρόνια κάτω από την κυριαρχία μας, προσφέρθηκαν αυθαίρετα στην Ελλάδα. Τα εδαφικά όρια της Τουρκίας στο Αιγαίο Πέλαγος χαράχθηκαν με άδικο τρόπο για τη χώρα μας. Νησιά που γειτονεύουν με τις ακτές μας δόθηκαν στην Ελλάδα. Η παραχώρηση των νησιών αυτών στην Τουρκία επιβάλλεται τόσο για λόγους εθνικής ασφάλειας, όσο και για το σχηματισμό φυσικών συνόρων. Εάν αυτό θα πραγματοποιηθεί, τα νησιά αυτά θα αποτελούν αιώνιο πρόβλημα για τις ελληνοτουρκικές σχέσεις».

• Δηλώσεις του *Αρχηγού του Κόμματος Εθνικής Δράσεως Alpaslan TURKES* στην εβδομαδιαία τουρκική εφημερίδα DEVLET της 30 Μαρτίου 1976

«Τα Δωδεκάνησα προσφέρθηκαν στην Τουρκία τόσο κατά την διάρκεια του Δεύτερου Παγκόσμιου Πολέμου, όσο και μετά.

«Η προσφορά αυτή όμως απορρίφθηκε από τους τότε ιθύνοντες, δηλαδή από το Λαϊκό Κόμμα. Εν συνεχεία, τα νησιά αυτά εκχωρήθηκαν στην Ελλάδα από την Συνθήκη των Παρισίων του 1946. Η τότε Κυβέρνηση δεν αντιτάχθηκε στην παραχώρηση των νησιών στην Ελλάδα και δεν υποστήριξε ότι τα νησιά αυτά, μετά την κατοχή τους από την Ιταλία, έπρεπε να επιστραφούν στον αληθινό τους ιδιοκτήτη, δηλαδή στην Τουρκία. Η Κυβέρνηση αυτή δέχτηκε να δώσει τα νησιά αυτά στην Ελλάδα. *Η ομάδα των νησιών που βρίσκονται κοντά στις τουρκικές ακτές, συμπεριλαμβανομένων και των Δωδεκανήσων, πρέπει να ανήκει στην Τουρκία. Μεταξύ αυτών αναφέρουμε τη Σαμοθράκη, την Λέσβο, τη Χίο, τη Σάμο, την Κω, την Ρόδο και όλα τα μικρά και μεγάλα νησιά που βρίσκονται σε απόσταση 50 χιλιομέτρων*».

• Δηλώσεις του *Hasan KORKMAZCAN*, Αντιπροέδρου του Δημοκρατικού Κόμματος, στην τουρκική εφημερίδα HURRIYET της; 27 Ιουλίου 1976

«Οι έρευνες του «Χόρα» αποτελούν φυσικό δικαίωμα της Τουρκίας.

«Το βασικό πρόβλημα στο Αιγαίο είναι η επανοχύρωση των νησιών. Εξ άλλου, η διατήρηση της αποστρατιωτικοποίησης των νησιών αποτελεί ένα από τα κυριαρχικά ενδιαφέροντα της Τουρκίας. Η παραβίαση από την Ελλάδα των κανόνων των Συνθηκών που αφορούν την ασφάλεια της Τουρκίας, αποδεικνύει *την αδιαφορία που δείχνουν οι Έλληνες για τα κυριαρχικά δικαιώματα της Τουρκίας*».

- Δηλώσεις του Πρωθυπουργού της Τουρκίας *Suleyman DEMIREL*, η οποία μεταδόθηκε από το Ραδιοφωνικό Σταθμό της Άγκυρας την 18 Αυγούστου 1976

«Όλα τα προβλήματα προκλήθηκαν από την Ελλάδα, η οποία εδώ και 13 χρόνια παραβιάζει συνεχώς τις Συνθήκες της Λωζάννης και των Παρισίων. Δηλώνω κατηγορηματικά ότι τα ελληνικά νησιά δεν μπορούν να παραμείνουν οχυρωμένα και δεν θα παραμείνουν».

- Δηλώσεις του Πρωθυπουργού της Τουρκίας *Suleyman DEMIREL*, όπως δημοσιεύθηκαν στην τουρκική εφημερίδα HURRIYET την 19 Αυγούστου 1976

Σε παρατήρηση δημοσιογράφου σχετικά με την στρατιωτικοποίηση των ελληνικών νησιών, ο κ. *DEMIREL* συνεβούλευσε:

«Μην αποκαλείτε τα νησιά αυτά ελληνικά νησιά, αλλά νησιά του Αιγαίου. Είναι προτιμότερο να τα αποκαλούμε νησιά του Αιγαίου ...».

- Ο κ. *Gundus OKCUN*, Υπουργός των Εξωτερικών της Τουρκίας, σε αγόρευσή του στη Γερουσία την 13 Φεβρουαρίου 1978, είπε:

«Σε ό,τι αφορά το Αιγαίο, πρέπει να τονίσουμε τα παρακάτω σημεία:

«Το θέμα της υφαλοκρηπίδας δεν είναι το μόνο πρόβλημα στο Αιγαίο. Υπάρχει επίσης η οχύρωση των νησιών από την Ελλάδα κατά παράβαση των συνθηκών του 1923 και 1947. Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι η Ελλάς, εκμεταλλεζόμενη τις διάφορες υποχρεώσεις και δυνατότητες που της παρέχει το ΝΑΤΟ, έθεσε υπό τον έλεγχό της τον εναέριο χώρο του Αιγαίου. Υπάρχει ακόμη το ενδεχόμενο να επεκταθούν τα χωρικά ύδατα της Ελλάδος σε 12 ναυτικά μίλια. Από αυτή την άποψη, το πρόβλημα του Αιγαίου είναι πιο σημαντικό από το Κυπριακό. Το τουρκικό έθνος πρέπει να ενωθεί για να αντιμετωπίσει το πρόβλημα του Αιγαίου και την ελληνική πίεση που θα κυκλώσει την Δυτική Τουρκία και αποσκοπεί στον στραγγαλισμό της ...»...

Συμπέρασμα: Οι Τούρκοι ομοφωνούν: *Το Αιγαίο τους ανήκει (!!!)*. Τα νησιά κακώς είναι ελληνικά. *Ωρύνονται* ότι πρόκειται περί σφάλματος. *Σφάλματος που πρέπει να διορθωθεί*.

Η θέση είναι πάγια. Οι Τούρκοι την διατρανώνουν.

- Η κατάσταση στην Λιβύη είναι συγκεχυμένη. Για την εξουσία στον τόπο μάχονται ενόπλως τρία βασικά ρεύματα. Μ'ένα εξ αυτών οι Τούρκοι εφαρμόζουν ήδη το ακόλουθο τέχνασμα: Συμφωνούν μεταξύ τους και μοιράζουν τις θαλάσσιες ζώνες *εις βάρος μας*. Ασφαλώς κατά το δίκαιο συμφωνία σε βάρος τρίτου *δεν* είναι νοητή. Έτσι η τουρκική μεθόδευση είναι παράνομη. Όμως οι Τούρκοι από παρανομία σε παρανομία δημιουργούν "*τετελεσμένα*". Ηδη οι εφημερίδες της 25^{ης} Μαΐου 2020 ειδησεογραφούν ότι το *ψευδοκράτος της Τουρκίας* συμβάλλεται με το *ψευδοκράτος της Λιβύης* για να επιχειρήσουν *γεωτρήσεις* αναζήτησης πετρελαίου *σε υπεδάφη που δεν ανήκουν σε κανέναν από τους δύο (!!!)*.

Η κατοχή της Κύπρου είναι ακραίως παράνομη. Τελεί σε μετωπική αντίθεση με τις αμέσως άνω αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ. *Διατηρείται εν τούτοις. Το αυτό* ισχύει με το *ψευδο - τουρκο - κυπριακό* κράτος. *Ομοίως* και με την διαίρεση των θαλασσιών περιοχών. Οι Τούρκοι επιχειρούν γεωτρήσεις στην ελληνική υφαλοκρηπίδα. Οι Έλληνες απαντούν με ρηματικές διακοινώσεις. Οι σύμμαχοι συμφωνούν με την Ελλάδα *ρηματικά*. *Και οι Τούρκοι προχωρούν ακάθεκτοι προσβάλλοντας την εθνική μας κυριαρχία*. Εμπόδιο πραγματικό, γι' αυτούς, *δεν υπάρχει*.

- Επί τέλους αποτελεί για την *Ιστορία* δόγμα: *Η πραγματικότητα είναι – διαρκώς – ισχυρότερη οιασδήποτε νομιμότητας*. Οι Τούρκοι έχουν αφομοιώσει το δόγμα. Το εφαρμόζουν διαρκώς.

- Η Τουρκία *δεν απειλεί απλώς. Έχει ήδη επιτεθεί*. Σ' αυτή την φάση η επίθεση είναι οικονομική. Η κατά πάντα *εχθρική συμπεριφορά*

αυξάνει τον κίνδυνο της χώρας μας. Αποτρέπει τις εδώ επενδύσεις. Επιδιώκει την **οικονομική μας ασφυξία**.

Επί πλέον διατηρεί στρατοπεδευμένους, εκεί, περί τα **4.000.000** (!!!) πρόσφυγες. Επιδιώκουν την έλευσή τους στην Ευρώπη. Η Τουρκία τους εμπορεύεται. Για να τους κρατά εκεί εισπράττει εξ ευρωπαϊκών πόρων. Οποτε επιθυμεί να ασκήσει πίεση σπρώχνει ομάδες προς την Ευρώπη δηλαδή, κυρίως, δια της Ελλάδας.

Πρόκειται για το σύγχρονο **δουλεμπόριο**.

- Η ένοπλη αντιμετώπιση της πολλαπλάσιας Τουρκίας είναι **αδύνατη**. Η ελπίς ότι οι σύμμαχοι θα μας συντρέξουν αποτελεί **αφέλεια**. Το ΝΑΤΟ δεν επεμβαίνει σε ενδοσυμμαχικές συγκρούσεις (!!!).

Η εξασφάλιση μας επιβάλλει τον ακόλουθο ελιγμό. Ήτοι: να καλέσουμε **ξένους ισχυρούς, κυρίως, Αμερικάνους, να εγκατασταθούν μονίμως στην Ελλάδα έστω και εντελώς δωρεάν**. Να ιδρύσουν Πανεπιστήμια, Ακαδημίες, Εμπορικές, Ασφαλιστικές, Ναυτιλιακές και παντός είδους επιχειρήσεις. **Να δεθούν με τον τόπο μας**. Ν' αποκτήσουν εδώ μεγάλα συμφέροντα. Έτσι θα κατοχυρωθεί η ελληνική ασφάλεια, ταυτόχρονα και η οικονομική μας ανάπτυξη.

- **Μόνον όταν μάχονται για ίδια συμφέροντα οι ξένοι γίνονται αποτελεσματικοί**. Και μαχόμενοι εδώ για τα συμφέροντά τους, ασφαλίζουν την Ελλάδα. Πρόκειται για μία κίνηση με δύο στόχους.⁴⁵

Μόνον ανόητοι δυνατόν να παραβλέπουν το εν συνεχεία αυτονόητο. Ότι, δηλαδή, οι Τούρκοι το θέρος του 1974 **αν** αντιμετώπιζαν βρετανικές βάσεις ουδέποτε θα προσέβαλαν την κυριαρχία του Ηνωμένου Βασιλείου. Προσέβαλαν την ευάλωτη ελληνική κυριαρχία. Εκμεταλλεύθηκαν και εκμεταλλεύονται, παγίως, την ελληνική αδυναμία.

45 Γ.Κ. Στεφανάκης **“ΕΠΙΤΟΜΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ. Η ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΗ, Η ΑΝΟΡΘΩΣΗ”** σελ. 145-150. **Ίδρυμα** Ανακοίνωση Ημερίδων για την πολιτική κρίση του 1965 έκδ. Β' Αθήνα 2019.

16. *Οι καιροί ου μενετοί.* Παρά πάσα καλή διάθεση, *ουδέποτε εκατέρωθεν* παγιώθηκε Ελληνοτουρκική φιλία. Η Κρήτη ενώθηκε με την Ελλάδα την 1.12.1913. Κατά την ένωση μέγα μέρος του πληθυσμού ήταν Μουσουλμάνοι, δηλαδή, Τούρκοι, ήταν οι *Τουρκοκρητικοί*. Σήμερα δεν υπάρχουν. Τα όμοια έχουν συμβεί και με την Ρόδο. Ενώθηκε με την Ελλάδα μόλις το 1948. Έφυγαν οι Τούρκοι (!!!).

Υπάρχει και η επισημότητα διάσταση έναντι της Τουρκίας. Η ελληνική Βουλή την 21^η Φεβρουαρίου 1994 ανακήρυξε την 19^η Μαΐου εκάστου έτους ως ημέρα *μνήμης για την γενοκτονία του ποντιακού Ελληνισμού*. Με όμοια απόφαση του Κοινοβουλίου μας της 25^{ης} Απριλίου 1996 έχει αναγνωρισθεί και η γενοκτονία των Αρμενίων.

- Έχει καταστεί ιστορικά βέβαιο Έλληνες και Τούρκοι επί ίσοις όροις και υπό συνθήκες ελευθερίας δεν συνυπάρχουμε. Ο Βενιζέλος ευχήθηκε, ήλπισε: η ζωή εξελίχθηκε αλλιώς. Είναι προσθετέα και η δημογραφική διάσταση. Ο πληθυσμός των Τούρκων αλλ'εν γένει και των Μουσουλμάνων αυξάνεται ταχύτατα. Ο ελληνικός πληθυσμός μειώνεται (!!!).

Όποιος δεν έχει συνείδηση της δημογραφικής σημασίας όπως και των εντεύθεν μετακινήσεων των πληθυσμών: *είναι ανιστόρητος*.

- *Ε π ί λ ο γ ο ς* : Η ψήφος της 1^{ης} Νοεμβρίου υπήρξε εθνική συμφορά. Παγίωσε την Τουρκία ως *υπερέχουσα, δύναμη*, στην περιοχή.

- Η εισβολή στην Κύπρο έδειξε την εντελή *ανέπαρκιά* μας.

Μείναμε *μόνοι* έναντι της τουρκικής θηριωδίας. Οι σύμμαχοι, μας περιέβαλαν με την συμπάθειά τους. *Τίποτε περισσότερο*.

- *Ουδέν επικινδυνότερον από την υποτίμηση κινδύνου, όταν μάλιστα αυτός είναι επικείμενος και μέγας*.

Γ.Κ.Σ.

stef.ελευθέριος βενιζέλος και τούρκικος εθνικισμός 28.11.2018 (2).docx